

# ASIA PACIFIC CENTRE – RESPONSIBILITY TO PROTECT

INFORMAL BURMESE TRANSLATION – TOOLKIT ON THE RESPONSIBILITY TO PROTECT

**ICRtoP**  
INTERNATIONAL COALITION FOR THE RESPONSIBILITY TO PROTECT

A **Toolkit** on the Responsibility to Protect



## Acknowledgement

This is an informal translation of the ICRtoP Toolkit on the Responsibility to Protect, which was supported by the Asia Pacific Centre for the Responsibility to Protect (APR2P). Our translations aim to support countries in the Asia Pacific to improve early warning and monitoring for risk assessments for atrocity crimes. All reasonable efforts have been made to ensure this is an accurate translation. The Burmese version is a translation of the original in English for information purposes only. In case of a discrepancy, the English original will prevail.

August 2021

**ALTSEAN**  
**BURMA**

Asia-Pacific Centre for the  
Responsibility to Protect

# ICRtoP

ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ (INTERNATIONAL COALITION FOR THE RESPONSIBILITY TO PROTECT)

## ကာကွယ်ရန် တာဝန် အတွက် နည်းလမ်းတစ်စုံ



### ဤနည်းလမ်းတစ်ခု၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဘယ်နည်း။

၁။ ကာကွယ်ရန် တာဝန် (RtoP) စံချိန်စံညွှန်းများကို သိရှိမှုနှင့် နာလည်မှုတိုးမြှင့်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန်  
၂။ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူသားမျိုးနွယ်စုအပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း တို့ကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရပ်တန့်ရန်အတွက် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် အရည်အသွေးများကို အားကောင်းစေသည့် ကြိုးပမ်းမှုများကို ပံ့ပိုးရန်

### ဤနည်းလမ်းတစ်ခုကို မည်သို့ အသုံးပြုမည်နည်း

ဤနည်းလမ်းတစ်ခုတွင် သင်သည် အပိုင်း သုံးပိုင်းကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။

- ကာကွယ်ရန် တာဝန်၏ မူလအစနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှု အပေါ်ပြည့်စုံသည့် အမြင်၊
- RtoP ကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် အမျိုးမျိုးသော သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများအပေါ် အမြင်၊
- စံချိန်စံညွှန်းများအတွက် ထပ်ဆောင်း အရင်းအမြစ်များ

အပိုင်း တစ်ခုနှင့် သုံးသည် RtoP ကို နားလည်ခြင်း သိနားလည်မှု နှင့် တိုးတက်စေမှု မြင့်မားလာစေရန် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ အားလုံးအတွက် အခြေခံ ဖြစ်ပြီး အပိုင်း သုံးတွင် အပိုဆောင်း အရင်းအမြစ်များကို သင့်လျော်သလို ထည့်သွင်းထားသည်။ အပိုင်း နှစ်မှာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ပို့ချသူက ပစ်မှတ်ထားသော ပရိသတ်အတွက် ပုံသွင်းထားနိုင်သည်။

### ဤနည်းလမ်းတစ်ခုကို မည်သူတွေ အသုံးပြုသင့် သနည်း။

ဤနည်းလမ်းတစ်ခုကို အဓိကအားဖြင့် လူထု လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)၊ ပညာရှင်များ၊ မီဒီယာ၊ သံတမန်များ၊ လုံခြုံရေး ကဏ္ဍ အရာရှိများနှင့် အခြားသူများအကြား အသိပညာ ပြန့်ပွားမှု မြှင့်တင်ရန် လိုလားသည့် လူထု လူမှု လှုပ်ရှားသူများကို ပစ်မှတ်ထားသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤနည်းလမ်းတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းများကို အစိုးရများ၊ မီဒီယာ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပညာရှင်များ၊ ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အသုံးပြုရန်လည်း အားပေးသည်။

## မာတိကာ

<b>အပိုင်း ၁။ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို နားလည်ခြင်း</b>	၅
• ကာကွယ်ရန် တာဝန်ဆိုတာ ဘာလဲ။	၆
• RtoP က ဘာကြောင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်တာလဲ။	၇
• RtoP က ဘယ်လို ပေါ်ထွက်လာခဲ့သလဲ။	၈
• RtoP ၏ ကျယ်ပြန့်မှု။ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း	၁၅
• ကုလသမဂ္ဂတွင် RtoP မည်သို့ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သလဲ။	၁၈
• အစုအပြုံလိုက် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုများကို တားဆီးရပ်တန့်စေရန် မည်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သလဲ။	၂၁
• ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများအတွင်း RtoP	၂၅
• RtoP နှင့်ပတ်သက်၍ ယေဘုယျ လွဲမှားသော အမြင်များ	၃၁
• RtoP နှင့် အခြားသော နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်း ခေါင်းစဉ်များ	၃၂
<b>အပိုင်း ၂။ RtoP တိုးတက်လာခြင်း။ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် လုပ်ဆောင်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍ</b>	၃၅
• လူထု လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ	၃၆
• ပညာရှင်များ	၄၁
• မီဒီယာ	၄၂
• အစိုးရ အရာရှိများ	၄၄
• လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ	၄၆
• ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများ	၄၇
<b>အပိုင်း ၃။ ကာကွယ်ရန် တာဝန်အပေါ်အသေးစိတ် အချက်အလက်များ</b>	၄၉
• အမာခံ စာတမ်းများ	၅၀
• အပိုဆောင်း အရင်းအမြစ်များနှင့် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများ	၅၀
• ICRtoP အကြောင်း	၅၁
• အသိအမှတ်ပြုမှုများ	၅၃



အပိုင်း ၁။

ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို

နားလည်ခြင်း



### ကာကွယ်ရန် တာဝန်ဆိုတာ ဘာလဲ။

ကာကွယ်ရန် တာဝန် (“RtoP” သို့မဟုတ် “R2P”) သည် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရပ်တန့်စေရန် စံချိန်စံညွှန်း အသစ် ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ရန် တာဝန်မှာ ဥပဒေ မဟုတ်သော်လည်း ဤရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများမှ လူများကို ကာကွယ်ရာတွင် နိုင်ငံများ၊ ဒေသတွင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်များကို လမ်းညွှန်ရန် နိုင်ငံရေး ကတိကဝတ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်ရန် တာဝန်က အောက်ပါတို့ကို သဘောတူရန် တောင်းဆိုသည်။

၁။ နိုင်ငံများသည် ၎င်း၏ လူများကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများမှ **ကာကွယ်ရန် အဓိက တာဝန်ခံမှုကို** ထမ်းရွက်ထားကြသည်။ ဤတာဝန်ခံမှုသည် ၎င်းတိုးအား လှုံ့ဆော်မှု အပါအဝင် ထို ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများအား ကာကွယ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

၂။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းတွင် နိုင်ငံတစ်ခုကို ၎င်း၏ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ခံမှုများအား ဖြည့်ဆည်းရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီရန်နှင့် အားပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။

၃။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဤရာဇဝတ်မှုများမှ လူအများကို ကာကွယ်ရာတွင် ကူညီရန် **သင့်လျော်သော သံတမန်ရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော နှင့် အခြား ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများ လုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသည်။** အကယ်၍ နိုင်ငံအစိုးရသည် ၎င်း၏ လူများကို ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်ပါက သို့မဟုတ် လက်တွေ့တွင် ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်သူဖြစ်နေပါက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် အညီ အချိန်မီနှင့် ခိုင်မာသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပြီး ဖြစ်ရပ် တစ်ခုချင်းအပေါ်တွင် မူတည်လျက် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းကာ စုပေါင်း အရေးယူမှုကို လုပ်ဆောင်ရန်လည်း အသင့်ပြင်ဆင်ထားရမည်။ ထိုအရေးယူမှုသည် သင့်လျော်သည့်အခါ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီမှ တဆင့် စုပေါင်း အင်အား အသုံးပြုမှု အပါအဝင် အတင်းအကြပ် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုမျိုး လိုအပ်နိုင်သည်။



### ကာကွယ်ရန် တာဝန် က ဘာကြောင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်တာလဲ။



၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အမိမြေမှ ထွက်ပြေးရသည့် ကော်ဆိုပို ဒုက္ခသည်များ၊ ကုလသမဂ္ဂ နှင့် UNHCR ဓါတ်ပုံ ရိုက်ကူးသူ R LeMoynes

နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာသည် ပြည်တွင်းရေး ကိစ္စရပ်များတွင် မည်သည့် ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုကိုမျှ လက်မခံနိုင်ကြောင်း ငြင်းဆိုသူများအကြား အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ရဝမ်ဒါတွင် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းက လူများကို အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် ရာဇဝတ်မှုများမှ ကာကွယ်ခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့သော်လည်း ကော်ဆိုပို ဖြစ်ရပ်တွင် မြောက်အတ္တလန်တိတ် စာချုပ် အဖွဲ့ (Nato)က ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီမှ ခွင့်ပြုချက်မရှိပဲ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကို အဆုံးသတ်ရန် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ စစ်ဆင်ရေးတစ်ခုကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းကွဲပြားခြားနားသော တုန့်ပြန်မှုများက အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် အဆုံးသတ်ရန် မည်သည့်အချိန်နှင့် မည်သို့ အရေးယူမည်ဆိုသည့်အပေါ် နိုင်ငံတကာက သဘောတူညီမှု ရှိရန် အရေးကြီးလိုအပ်နေကြောင်းနှင့် နိုင်ငံအတွက် သာမက လူထု အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းတို့၏ လုံခြုံရေးသည် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာ မူဝါဒများအတွက် အရေးကြီး ဦးစားပေးရမည် ဖြစ်သည်ဆိုသည်ကို နားလည်မှု အသစ်ကို ဖြစ်စေသည်။ ယင်းကိုအသိအမှတ်ပြုလျက် ထိုအချိန်က ကုသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်က ၁၉၉၉ နှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ် များအတွက် အထွေထွေ ညီလာခံသို့ ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းများတွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများအား နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာ ဥပဒေနှင့် လူများကို ကြီးမားသော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု များမှ ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ တာဝန်ရှိမှု တို့ကို အလျော့အတင်းလုပ်ရန် စိန်ခေါ် ခဲ့သည်။

ဂျူးများအား အစုအပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခဲ့ခြင်းနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ရဝမ်ဒါတို့တွင် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုများ သာမက ယခင် ယူဂိုစလားဗီးယား၊ အရှေ့တီမောနှင့် ဒါဖာတို့မှ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း အနေဖြင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန် အကြီးအကျယ် ပျက်ကွက်နေကြောင်း ပြသနေသည်။ ဤကြောင်းကျိုးဆက်စပ်မှု မရှိသည့် ခံစားမှုများနှင့် သန်းနှင့် ချီသော အသက် ဆုံးရှုံးမှုများသည် “နောက်ဘယ်တော့မှ မဖြစ်စေရေး” တောင်းဆိုရန် တွန်းအားကိုပေးသည်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်များ တလျောက် လူများကို ကာကွယ်ရန် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့် (လူသားချင်း စာနာထောက်ထားသော ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း)ကို ထောက်ခံသူများနှင့် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ် စာတမ်းက အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတိုင်း



ကုလဌာနချုပ်တွင် ကလေးများအတွက် ဂျူးအစုလိုက် သတ်ဖြတ်မှုကို ပြထားသည်။ Credit: UN Photo by JC McIlwaine

### အာဖရိက သမဂ္ဂက မစွက်ဖက်ရေး မှ လျစ်လျူမရှုရေး မူဝါဒသို့ ပြောင်းလဲ

၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် အာဖရိက နိုင်ငံများသည် အာဖရိက သမဂ္ဂ(AU) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြပြီး AU တည်ထောင်ခြင်း စာတမ်းဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းပုံ အက်ဥပဒေ တွင် နောက်ပိုင်းတွင် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ပဲ့တင်ထပ်စေသည့် ဥပဒေများကို ချက်ချင်း ဖော်ထုတ်ပြဌာန်းခဲ့ကြသည်။ အက်ဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော ဥပဒေများသည် နိုင်ငံများ၏ အရေးအရာများတွင် “ဝင်ရောက်မစွက်ဖက်ရေး” မူဝါဒမှ AU နောက်ပိုင်း ပြောင်းလဲ ဆက်ခံသော အာဖရိက ညီညွတ်ရေး အဖွဲ့က ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းလာခဲ့သည့် “လျစ်လျူမရှုရေး မူဝါဒ” သို့ ထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲ ခဲ့သည်။

AU က စုပေါင်းတာဝန်ခံမှု အနေဖြင့် လူအများအား ကာကွယ်ရေးကို အာမခံခြင်းကို ဖွဲ့စည်းပုံ အက်ဥပဒေ၏ အောက်ပါ ပုဒ်များတွင် တွေ့နိုင်သည်။



ဂမ်ဘီယာတွင် ကျင်းပသော AU ထိပ်သီးညီလာခံ  
Credit: UN Photo by Mark Garten

- ပုဒ်မ ၃(ခ)က AU ၏ အနှစ်သာရ ရည်မှန်းချက်မှာ “အချုပ်အခြာ၊ နယ်မြေတည်တံ့မှု နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ လွတ်လပ်ရေးကို ကာကွယ်ရန်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။
  - ပုဒ်မ ၄(ဇ) က “သမဂ္ဂသည် ကြီးလေးသော အခြေအနေများ အမည်အားဖြင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ နှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက ညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများအား ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။
  - ပုဒ်မ ၄ (ည) က ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် သမဂ္ဂ၏ ကြားဝင်ဖြေရှင်းမှုကို တောင်းဆိုရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အခွင့်အရေးရှိသည်ဟု ညွှန်းထားသည်။
- ထို့အပြင် လူအများဘေးအန္တရာယ်ရှိနေသည့်အခါ အခြေအနေများကို ကြားဝင် ဖြေရှင်းရန် အစိုးရများ၏ သဘောတူညီချက်ကို AU က ရယူရန် မလိုအပ်ပေ။ သို့ရာတွင် အာဖရိက ညီညွတ်ရေး အဖွဲ့သည် အားလုံး၏ သဘောတူညီချက်အပေါ်တွင် လည်ပတ်သည်။ အရေးကြီးပြီး RtoP ဥပဒေများနှင့် ညီညွတ်သည့် အချက်မှာ အစိုးရ၏ သဘောတူညီချက်မပါပဲ စစ်ရေးအရ ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းခြင်းကို နောက်ဆုံး နည်းလမ်းအဖြစ် ထားရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများ အများအပြား လုပ်ဆောင်ပြီမဟုတ်လျှင် AU က ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

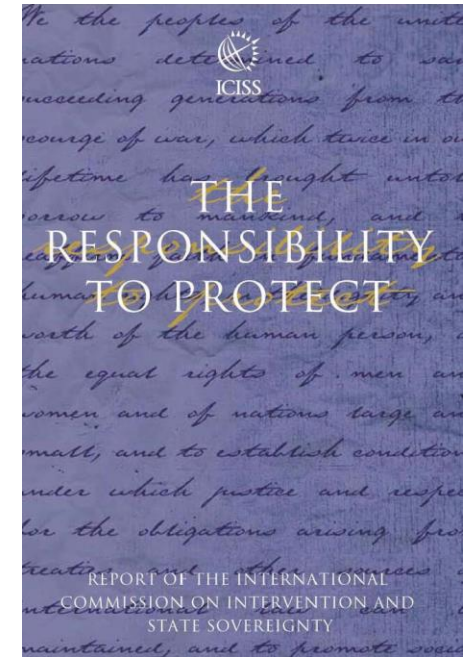
## ICISS အစီရင်ခံစာတွင် “ကာကွယ်ရန် တာဝန်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ထည့်သွင်းထားသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ကနေဒါ အစိုးရက ကိုဖီအာနန်၏ စိန်ခေါ်မှုကို အဖြေပေးရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်များ ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုနှင့် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာ အပေါ်နိုင်ငံတကာ ကော်မရှင် ICISS ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အစိုးရများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များ၊ အစိုးရများပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ တက္ကသိုလ်များနှင့် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အကြား အကြံဉာဏ်ရယူမှု အများအပြား လုပ်ဆောင်ပြီးနောက်တွင် ကော်မရှင်က **ကာကွယ်ရန် တာဝန်** အစီရင်ခံစာကို ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ဘရွတ်ကင်း သိပ္ပံတွင် တာဝန်ခံမှု ကဲ့သို့ အချုပ်အခြာအာဏာ အတွေးအခေါ်အပေါ် အခြေခံထားသည့် ဒေါက်တာဖရန်ဆစ် ဒဲန်းနှင့် သူ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ အလုပ်များအပေါ်တွင် တည်ဆောက်လျက် ကော်မရှင်က နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၏ အခြေခံ ဥပဒေသဖြစ်သော နိုင်ငံတော် အာဏာကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးနွယ်စု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်စု အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများအပါအဝင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများကို လွန်ကဲစွာ ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မှုများအပေါ် မည်သည့်အချိန်တွင် ကာကွယ်မှုကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဆိုသည့် မေးခွန်းကို ဖြေရှင်းခဲ့သည်။

အစီရင်ခံစာက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ၏ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေသော လူများအား ကာကွယ်မှုကို **နိုင်ငံတစ်ခုကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမှ လူအများကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံအဖြစ် အခွင့်အရေး ပြောင်းလဲခြင်း**ကို ဦးစားပေးထားခဲ့သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါက ၎င်းသည် နိုင်ငံအတွင်း ထမ်းဆောင်ရမည့် တာဝန်များ၊ ၎င်း၏ နိုင်ငံသားများကို အခြေခံအားဖြင့် ကာကွယ်ပေးမှုများ အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိန်းချုပ်ရန် ယန္တရားအဖြစ်မဟုတ်ပဲ တာဝန်ထမ်းရွက်မှု အဖြစ် ဘောင်သွင်းမှတ်ယူရမည်။

မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ဖြစ်နေသော နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ နိုင်ငံသားများကို ကာကွယ်နိုင်ခြင်းမရှိ သို့မဟုတ် ကာကွယ်ရန် ဆန္ဒမရှိပါက ထို အရပ်သားများကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် တာဝန်ရှိလာကြောင်းကိုလည်း ဖော်ညွှန်းထားသည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် ဖြစ်ပွားနေသော ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ရပ်တန့်ရန် ကြိုးပမ်းရုံသာမက မည်သည့်နေရာတွင်မျှ ရာဇဝတ်မှုများ ထပ်မံ မဖြစ်ပွားစေရန် ကာကွယ်ရန်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ ဤအဆုံးသတ်တွင် ကော်မရှင်သည် **ကာကွယ်ခြင်းမှ တုန့်ပြန်ခြင်း ထိုမှ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းအထိ** ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို အဆက်မပြတ် ထားရှိရန် တောင်းဆိုထားသည်။ ကော်မရှင်က ဤသဘောတရားကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် စစ်ရေးအရ ကြားဝင် ဖြေရှင်းခြင်းကို နောက်ဆုံး နည်းလမ်းအဖြစ်သာ အသုံးပြုရန် အပါအဝင် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ၏ အတိုင်းအတာကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။



ICISS အစီရင်ခံစာ မျက်နှာဖုံး  
Credit: ICRtoP

## ICISS အစီရင်ခံစာတွင် “ကာကွယ်ရန် တာဝန်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ထည့်သွင်းထားသည်။

အရေးကြီးသည်မှာ ICISS အစီရင်ခံစာက နိုင်ငံများအား ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားများကို ကာကွယ်ရန် အဓိက ထားလျက် လူသား ကာကွယ်မှုကို အကြောင်းပြခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် မည်သည့်အချိန်တွင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဆိုသည့် ကန့်သတ်ချက်များကိုလည်း ချမှတ်ထားသည်။ အထူးသဖြင့် အစီရင်ခံစာက လူအများအား ကာကွယ်ရန် စစ်အင်အားအသုံးပြု ခွင့်မပြုမီ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ကြိုတင် ကာကွယ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို အဆိုပြုထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- မှန်ကန်သော ရည်ရွယ်ချက်
- နောက်ဆုံး နည်းလမ်း
- အချိုးအစား မျှတသော နည်းလမ်းများ
- အောင်မြင်ရန် ကျိုးကြောင်းစီလျော်သော အလားအလာများ

အစီရင်ခံစာက ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် RtoP ရာဇဝတ်မှုများကို ပိုမို ထိရောက်စွာ

ကာကွယ်ရန် အားပေးရန် (ဥပမာ- ဘေးဒုက္ခ အခြေအနေကို အမြန်ဆုံး ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အမြဲတမ်း အဖွဲ့ဝင် ငါးနိုင်ငံအနေဖြင့်

ဤကိစ္စရပ်များတွင် ဗီတို အသုံးမပြုရန်) ကိုလည်း ဖော်ပြထားပြီး ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီသည်

အင်အားအသုံးပြုရာတွင် ခွင့်ပြုချက်ပေးရန် အသင့်တော်ဆုံး အဖွဲ့အစည်း အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလျက်

“မှန်ကန်သော အာဏာပိုင်မှု” ကို ဆွေးနွေးထားသည်။ အစီရင်ခံစာက လုံခြုံရေး ကောင်စီသည် “သင့်လျော်သော အချိန်အတွင်း”

ထိုအခြေအနေများကို ကိုင်တွယ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပါက အထွေထွေညီလာခံ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြား သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများ၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသည်။

အစီရင်ခံစာက ကိစ္စရပ်၏ “မျှတသော အကြောင်းရင်း” ကိုလည်း ဆွေးနွေးထားသည်။ “အလွန်ကြီးမားသော အတိုင်းအတာ အသက်ဆုံးရှုံးမှု သို့မဟုတ် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း” ကို ခြိမ်းခြောက်ခံရမှုသာလျှင် အင်အားသုံးမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လည်း ဖော်ပြသည်။

ကံမကောင်းစွာပင် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်သော အချိန်သည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အီရတ်အပေါ် ကျူးကျော်နေမှုကြောင့် ၎င်းကို မူလက လက်ခံထားမှုများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပျက်စီးစေခဲ့သည်။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းခြင်း ငြင်းဆိုချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်သော အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ တာဘက်သတ် စစ်ရေး စစ်ဆင်မှုသည် RtoP ကို အင်အားကြီးနိုင်ငံများက အခြား နိုင်ငံများ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ချိုးဖောက်ရာတွင် အသုံးပြုမည်ကို စိုးရိမ်မှုများအား ပိုမိုမြင့်တက်လာစေခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အစပထမတွင် RtoP အတွက် ထောက်ခံမှုမှာ

အကန့်အသတ်ရှိခဲ့သော်လည်း ဒါဟာတွင် လူများကို ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့မှု အပါအဝင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း တစ်ခုလုံး အနေဖြင့် လူသားအများအပြားအပေါ် အစုအပြုံလိုက် အကြမ်းဖက်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တုန့်ပြန်ရန် ပိုမိုလိုအပ်နေကြောင်း အချက်ပေးလိုက်သည်။



ICISS ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌများမိုဟာမက် ရှာနောင်နှင့် ဂါရက် အီဖ်စ်

Credits: UN Photos by Evan Schneider

## RtoP ဘယ်လို ဖြစ်ထွန်းလာသလဲ။ ICISS မှ ၂၀၀၅ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီး ညီလာခံ

RtoP ထောက်ခံမှုကို အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ ကုလသမဂ္ဂ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ ၎င်းတွင်အောက်ပါတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

၂၀၀၄။ ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် ပြောင်းလဲရေး အစီရင်ခံစာ "ပိုမို လုံခြုံသော ကမ္ဘာ။"

ကျွန်ုပ်တို့ ဝေမျှထားသော တာဝန်ခံမှု" ဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့် အဖွဲ့။

အကြိမ်ခြောက်ဆယ်မြောက် အထွေထွေညီလာခံကို ပြင်ဆင်ရာတွင် အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်က အရေးအကြီးဆုံး ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း လုံခြုံရေး ခြိမ်းခြောက်မှုများကို လေ့လာရန် နှင့် ၎င်းတို့ကို လျော့ပါးစေရန် အကောင်းဆုံးမည်သို့ လုပ်ဆောင်ရမည်ကို ထင်ရှားကျော်ကြားသော လူတစ်စုကို တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ဆုပ်ကိုင်ရန် နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အပါအဝင် စုပေါင်းပြီး ပြီးပြည့်စုံသော လုံခြုံရေးကို ကမ္ဘာက မည်သို့ ရရှိနိုင်မည်ကို အကြံပြုချက် ၁၀၁ ချက်ကို အစီရင်ခံစာက ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့သည်။

၂၀၀၅။ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အစီရင်ခံစာ၊ *ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော လွတ်လပ်မှုတွင်။* အားလုံးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆီသို့။

အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ကိုဖီအာနန်က ထိုအချိန်က နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရက လာမည့်နှစ်များနှင့်

၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်မည့် ကမ္ဘာ့ထိပ်သီး ညီလာခံတွင် ဖြေရှင်းသင့်သည့် အကြံပြုချက်များပါသော အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်သည်။ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် နေထိုင်ရန် လွတ်လပ်ခွင့်၏ အမည်ပေးထားသော အခန်းတွင် ကုလသမဂ္ဂ၏ လူ့အခွင့်အရေး မဏ္ဍိုင်အကြောင်း ဆွေးနွေးထားပြီး အတွင်းရေးမှူးချုပ်က နိုင်ငံများသည် ကာကွယ်ရန် တာဝန်၏ အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော စံချိန်စံညွှန်းများကို ဆုပ်ကိုင်ရန် အကြံပြုထားသည်။

၂၀၀၅။ အာဖရိကန် နိုင်ငံများ၏ အီဇူးလ်ဝီနီ သဘောတူညီမှု။

အာဖရိကန် အစိုးရများသည် "အီဇူးလ်ဝီနီ သဘောတူညီမှု" တွင် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို လက်ခံအတည်ပြုခြင်းဖြင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ နှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း အခြေအနေများတွင် အင်အားအသုံးပြုမှုကို အခွင့်အာဏာ ပေးရန် လုံခြုံရေး ကောင်စီ၏ အခွင့်အာဏာကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်ပြီး ထိုသို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် နယ်မြေအတွင်းရှိ ပဋိပက္ခနှင့် နီးစပ်သော ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအား အရေးယူမှု ပြုလုပ်နိုင်စေရန် အားပေးသင့်ကြောင်း သဘောတူကြသည်။



အတွင်းရေးမှူးချုပ်အား ခြိမ်းခြောက်မှု၊ စိန်ခေါ်မှုနှင့် အပြောင်းအလဲ အစီရင်ခံစာကို အဆင့်မြင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့မှ ပေးအပ်စဉ်။ Credit: UN Photo by Eskinder Debebe

## ၂၀၀၅ ကမ္ဘာ့ထိပ်သီး ညီလာခံ ရလဒ်စာတမ်းတွင် RtoP ၏ သမိုင်းဝင် သဘောတူညီချက် ပါဝင်သည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရများသည် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ကန့်ကွက်သူမရှိ အားလုံးသဘောတူညီခဲ့ကြပြီး “ကမ္ဘာ့ထိပ်သီးညီလာခံ” ဟု သိကြသော အထွေထွေညီလာခံ၏ ထိပ်တန်းအဆင့် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေး၏ ရလဒ် စာတမ်း၏ စာပိုဒ် ၁၃၈ မှ ၁၄၀ အထိ ဖော်ပြထားသော စာသားများကို လိုက်နာရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ စံသတ်မှတ်ချက် ပါဝင်ရန်အတွက် ခိုင်မာသော စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သူများဖြစ်ကြသည့် အာဂျင်တီးနား၊ ချီလီ၊ ဂွာတီမာလာ၊ မက္ကစီကို၊ ရဝမ်ဒါ နှင့် တောင်အာဖရိ အပါအဝင် ကမ္ဘာ့တောင်ခြင်း ရှိ နိုင်ငံများမှ ခေါင်းဆောင်မှု၏ ရလဒ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဒေသအားလုံးမှ အစိုးရများနှင့် လူထု လူမှုအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ထောက်ခံမှု ရခဲ့သော နိုင်ငံတကာ ကာကွယ်ရန် တာဝန် စဉ်းစားချက်ကို ကတိကဝတ်ပြုခြင်းဖြစ်ရာ သမိုင်းတွင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၃၈။ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းသည် ၎င်း၏ ပြည်သူများကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ဤတာဝန်ရှိမှုတွင် လိုအပ်သော သင့်တော်သည့် လုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့အား လှုံ့ဆော်မှုများ အပါအဝင် ထို ရာဇဝတ်မှုများ ကာကွယ်မှု တလျောက်လုံး ပါဝင်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤတာဝန်ကို လက်ခံပြီး ယင်းအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ကြမည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ဤတာဝန်ကို ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော်သော နိုင်ငံများအား လိုအပ်သလို အားပေးပြီး စောလျင်စွာ သတိပေးနိုင်စွမ်းကို တည်ဆောက်ရာတွင် ကုလသမဂ္ဂကို ပံ့ပိုးရမည်။

၁၃၉။ ကုလသမဂ္ဂမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည်လည်း သင့်လျော်သော သံတမန်ရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုနှင့် အခြား ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများကို ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ အခန်း ၆ နှင့် ၈ တို့နှင့် အညီ သင့်လျော်သလို အသုံးပြုလျက် လူသားများအား လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း၊ နှင့် လူသားမျိုးနွယ်စုအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများ မှ ကာကွယ်ရန်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများက လုံလောက်မှုမရှိပဲ နိုင်ငံအဆင့် အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့၏ ပြည်သူများကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်စုကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် သိသာထင်ရှားစွာ ပျက်ကွက်လျှင် အချိန်မီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ခိုင်မာသော ပုံစံဖြင့် လုံခြုံရေး ကောင်စီမှ တစ်ဆင့်၊ အခန်း ၇ အပါအဝင် ကြေညာစာတမ်းနှင့် အညီ၊ ဖြစ်ရပ် တစ်ခုချင်းအပေါ် မူတည်လျက်၊ နှင့် သင့်လျော်သလို ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့သည် စုပေါင်း အရေးယူမှုကို အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ထားရမည်။ အထွေထွေ ညီလာခံအနေဖြင့် ကြေညာစာတမ်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ၏ ဥပဒေများကို စိတ်တွင် ထားလျက် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်စုကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များမှ ပြည်သူများကို ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ဆက်လက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသွားရန် လိုအပ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဇောင်းပေးပြောလိုသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် လိုအပ်ချက်နှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ်မှု အပေါ်တွင် နိုင်ငံများကို ၎င်းတို့၏ ပြည်သူလူထုများကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်စုကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းအတွက် ကူညီရန်နှင့် ပြဿနာများ နှင့် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားမှု မတိုင်မီ ဖိစီးမှုအောက်တွင် ရှိနေသူများကို ကူညီရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် သံဓိဋ္ဌာန်ရှိရန် လည်း ရည်ရွယ်သည်။

၁၄၀။ ကျွန်ုပ်တို့သည် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်မှုအပေါ် အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး၏ အထူးအကြံပေး၏ လုပ်ငန်းစဉ်ကို အပြည့်အဝ ထောက်ခံသည်။

### နှိုင်းယှဉ် ခွဲခြားခြင်း။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ICISS အစီရင်ခံစာနှင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီးညီလာခံ ရလဒ် စာတမ်း။

ကာကွယ်ရန်တာဝန်ကို ICISS အစီရင်ခံစာက ပထမဆုံး ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ကမ္ဘာ့ထိပ်သီးညီလာခံ ရလဒ်စာတမ်း (WSOD) တွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများသည် အစီရင်ခံစာပါ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို လက်ခံ အတည်ပြုကြသည်မဟုတ်ပေ။ ယနေ့ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ဟု ပြောဆိုကြသည့်အခါ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအားလုံး သဘောတူညီသည့် စကားရပ် ဖြစ်သည့် WSOD ၏ စာပိုဒ် ၁၃၈၊ ၁၃၉ နှင့် ၁၄၀ တွင် ပါဝင်သော အရာများကို အထူးရည်ညွှန်းသည်။

#### ICISS အစီရင်ခံစာ နှင့် WSOD တို့၏ သက်ဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များ ရှင်းလင်းဖော်ပြရာတွင် အောက်ပါနည်းလမ်းများတွင် ကွဲပြားခြားနားသည်။

- ICISS အစီရင်ခံစာက အင်အားသုံးရန် ခွင့်ပြုချက် မပေးမီ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် “ကြိုတင်သတိပြုရန် ဥပဒေသများ” (စာ-၁၁ ကြည့်) ကို အဆိုပြု ထားသော်လည်း ၂၀၀၅ ခုနှစ် သဘောတူလက်မှတ်ထိုးသည့်အခါ ယင်းတို့ကို အတည်ပြုခြင်းမရှိခဲ့ပါ။
- WSOD တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ကာကွယ်ရန် တာဝန်၏ အတိုင်းအတာမှာ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုနှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းစသော ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးနှင့် ချိုးဖောက်မှုသာ ပါဝင်သဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းပြီး တိုးချဲ့ရန် လိုကြောင်း သဘောတူခဲ့ကြသည်။ ခြားနားချက်မှာ ICISS အစီရင်ခံစာတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အတိုင်းအတာကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားပြီး “သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံက ကိုင်တွယ်ရန် လိုလားမှု သို့မဟုတ် စွမ်းရည် မရှိပါက သို့မဟုတ် အကူအညီ တောင်းခံလာပါက သဘာဝ နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကပ်ဆိုးများ” နှင့် “နိုင်ငံ ပြိုလဲခြင်း နှင့် လူထုအနေဖြင့် အစုအပြုံလိုက် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု နှင့်/သို့ ပြည်တွင်းစစ် ကို ရလဒ်အဖြစ် တွေ့ကြုံရမည့် အခြေအနေများ” ကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသည်။
- ကာကွယ်ရန် တာဝန်၏ အဆက်အဖြစ် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေနှင့် “ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် တာဝန်” ကို ICISS အစီရင်ခံစာတွင် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသော်လည်း WSOD စာပိုဒ်များတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ ယင်းမှာ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ဆောင်မှုများသည် အကြမ်းဖက်မှု ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိစေရန်နှင့် ပြည်သူများကို ကာကွယ်ရန် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ကို ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု ကော်မရှင် ဖန်တီးမှုမှတစ်ဆင့် ဖြေရှင်းရန် ထည့်သွင်းထားခြင်းကြောင့်လည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။



၂၀၀၅ ကမ္ဘာ့ထိပ်သီးညီလာခံကို ၂၀၀၅ စက်တင်ဘာ ၁၄ တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်

Credit: UN Photo by Mark Garten

### RtoP ၏ စံအပြုအမူနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အခြေခံတို့မှာ ဘာတွေလဲ။

အချုပ်အခြာအာဏာတွင် တာဝန်ခံမှုများ သာမက အခွင့်အရေးများလည်း ပါဝင်သည်ဟူ၍ ပေါ်ထွက်လာသည့် နားလည်မှုသည် RtoP အတွက် လမ်းညွှန် ဥပဒေသ ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂတွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခြင်းသည် နိုင်ငံများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် တာဝန်ခံမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ်ကန့်သတ်မှုများကို ဆန္ဒအလျောက် လက်ခံသည့် အဓိက နမူနာဖြစ်သည်။

လူသားလုံခြုံရေး၏ သဘောတရားမှာ ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်က ၁၉၉၄ ခုနှစ် လူသား ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအရင် ခံစာတွင် မူလကတည်းက ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း RtoP နှင့် သက်ဆိုင်ပြီး လုံခြုံမှု၏ ဆုံးချက်ကို နယ်မြေမှ လူအများသို့ အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲ သွားသည်။

RtoP သည်လည်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသား ကာကွယ်မှု ကြေညာစာတမ်းများ၊ သဘောတူညီချက်များနှင့် စာချုပ်များ၊ နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော နှင့် ဒုက္ခသည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စံချိန်စံညွှန်းများ နှင့် ၎င်းစံချိန်စံညွှန်းများကို သက်ဝင်စေသည့် နည်းလမ်းများအဖြစ် ချမှတ်ထားသော နိုင်ငံတွင်း ဥပဒေများ အောက်ရှိ နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းတာဝန်များအပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသည်။ အထူးသဖြင့် သက်ဆိုင်သည့် အရာများမှာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း၊ ဂျီနီဗာ ကွန်ဗင်းရှင်း လေးခု နှင့် ထပ်ဆောင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှစ်ခု၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုအပေါ် သဘောတူစာချုပ်၊ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု သဘောတူစာချုပ်၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများအပေါ် သဘောတူညီချက်များ နှင့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး၏ ရောမ သဘောတူစာချုပ် တို့ ဖြစ်သည်။



## RtoP တွင် ပါဝင်သော ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးနှင့် ချိုးဖောက်မှုတွေက ဘာတွေလဲ။

RtoP တွင် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော အမြင်ရှိပြီး သတ်မှတ်ထားသော လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ နှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းစသော ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးနှင့် ချိုးဖောက်မှုများနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်သည် ကျန်းမာရေး ကပ်ဘေးများ၊ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ဆင်းရဲမှု သို့မဟုတ် ချစားမှု အပါအဝင် လူသား လုံခြုံရေးအပေါ် အခြား ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အကျိုးမဝင်ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မကြာခဏပင် “ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ခြုံငုံလျက် “အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ” ဟူသော စကားလုံးကို သုံးသည်။

## လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု

ဂျပန်များအားအစုအပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှု၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ နောက်ပိုင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ရာဇဝတ်မှုများအား ကာကွယ်ခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးခြင်း အပေါ် သဘောတူညီချက်ကို ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၉ ရက်တွင် လက်ခံခဲ့သည်။ ပုဒ်မ ၂ တွင် “လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု” ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ-

နိုင်ငံသား၊ တိုင်းရင်းသား၊ လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အုပ်စု တစ်ခုကို တစ်ခုလုံး ဖြစ်စေ အစိတ်အပိုင်းကို ဖြစ်စေ ဖျက်ဆီးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကျူးလွန်သော အပြုအမူ ဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင်

- (က) အုပ်စုဝင်များအား သတ်ဖြတ်ခြင်း။
- (ခ) အုပ်စုဝင်များအား ခန္ဓာကိုယ် သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအား ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်မှုကို ဖြစ်စေခြင်း။
- (ဂ) အုပ်စု၏ တွက်ချက်ထားသော ဘဝ အခြေအနေများကို တစ်ခုလုံးဖြစ်စေ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပျက်ဆီးမှု ဖြစ်အောင် တမင်သက်သက် လုပ်ဆောင်ခြင်း။
- (ဃ) အုပ်စုအတွင်း မွေးဖွားမှုကို တားဆီးရန် ရည်ရွယ်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ချမှတ်ခြင်း။
- (င) အုပ်စု၏ ကလေးများကို အခြား အုပ်စု တစ်ခုသို့ အတင်းအဓမ္မ လွှဲပြောင်းခြင်း။

\*\* မှတ်ချက်။ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၏ အပြင်အပတွင် ဖြစ်နိုင်သည်။

## လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ

၂၀၀၂ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၁ ရက်တွင် လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး တရားစီရင်နိုင်သည့် အမြဲတမ်း နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး တည်ထောင်ရန် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်တရားရုံး၏ ရောမ သဘောတူစာချုပ်ကို လက်ခံခဲ့သည်။ ရောမ သဘောတူစာချုပ်ကို နိုင်ငံအားလုံးက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်း မရှိသော်လည်း သဘောတူစာချုပ်၏ ပုဒ်မ ၇ က လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှု (လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုနှင့် မတူသည်မှာ သီးခြား ရည်ရွယ်ချက်ရှိရန် မလိုအပ်ပေ) ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ -

မည်သည့် အရပ်သား လူထု အပေါ်ကို မဆို တိုက်ခိုက်မှုကို သိရှိလျက် ဦးတည်သော ကျယ်ပြန့်သော သို့မဟုတ် စနစ်တကျ တိုက်ခိုက်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ကျူးလွန်သော အပြုအမူ

- (က) လူသတ်မှု၊
- (ခ) အမြစ်ပြတ်သုတ်သင်ခြင်း၊
- (ဂ) ကျွန်ုပ်ပြုခြင်း၊
- (ဃ) ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် လူအများကို အတင်းအဓမ္မ လွှဲပြောင်းခြင်း၊
- (င) အကျဉ်းချထားခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၏ အခြေခံ စည်းမျဉ်းများကို ချိုးဖောက်လျက် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုကို ပြင်းထန်စွာ တားဆီးဖယ်ရှားခြင်း
- (စ) နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းခြင်း၊
- (ဆ) မုဒိန်းကျင့်ခြင်း၊ လိင်ကျွန်ုပ်ပြုခြင်း၊ အဓမ္မ ပြည့်တန်ဆာ အဖြစ် သွတ်သွင်းခြင်း၊ အဓမ္မ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စေခြင်း၊ အတင်း သားကြောဖြတ်စေခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြားသော နှိုင်းယှဉ်မှုအရ ကြီးလေးသော လိင်အကြမ်းဖက်မှု ပုံစံ တစ်စုံ တရာ၊
- (ဇ) သွင်ပြင်လက္ခဏာ တစ်စုံတစ်ရာရှိသော အုပ်စု သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေး၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ တိုင်းရင်းသား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ အပိုဒ် ၃ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ကျား-မ ကွဲပြားမှု၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအောက်တွင် ခွင့်ပြုနိုင်ခြင်းမရှိဟု အားလုံးက အသိအမှတ်ပြုထားသော အခြား အခြေခံများ ပေါ်တွင် စုပေါင်းလျက်၊ ဤစာပိုဒ်တွင် ညွှန်းဆိုထားသော မည်သည့် အပြုအမူနှင့် မဆို ဆက်စပ်လျက် သို့မဟုတ် တရားရုံး၏ တရားစီရင်မှု အတွင်းရှိသော မည်သည့် ရာဇဝတ်မှုကို မဆို နှင့် စပ်လျင်း၍ ဖိစီးနှိပ်စက်ခြင်း၊
- (ဈ) အဓမ္မ ပျောက်ဆုံးစေခြင်း၊
- (ည) အသားအရောင်ခွဲခြားသည့် ရာဇဝတ်မှု၊
- (ဋ) ကြီးမားသော ထိခိုက် ခံစားမှု သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ် သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးကို ပြင်းထန်သော ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုတို့ကို တမင်သက်သက် ဖြစ်စေရန် အလားတူ သွင်ပြင်လက္ခဏာရှိသော အခြား လူမဆန်သော အပြုအမူများ။

## စစ်ရာဇဝတ်မှုများ

၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ဂျီနီဗာ ကွန်ဗင်းရှင်း လေးခုကို လက်ခံခဲ့သည်။ ယင်းတို့နှင့် ၁၉၇၇ တွင် လက်ခံခဲ့သော အပိုဆောင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း နှစ်ခုတို့သည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအချိန်များအတွင်း ရန်လိုသော အပြုအမူများတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိသော လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ကာကွယ်ပေးသည်။ သဘောတူညီချက်များနှင့် အပိုဆောင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ဥပဒေအောက်တွင် ယင်း လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆက်ဆံရမည့် စံချိန်စံညွှန်းများကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပြီး စစ်ရာဇဝတ်မှုသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ အတွင်းတွင် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေများကို ချိုးဖောက်ကျူးလွန်သော အပြုအမူဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်။ စစ်ရာဇဝတ်မှု မြောက်သည့် ချိုးဖောက်မှု အတိုင်းအတာမှာ ကျယ်ပြန့်ပြီး အပြုအမူအများအပြားထဲတွင် အရပ်သားများ၊ စစ်သုံးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဒဏ်ရာရသူနှင့် နာမကျန်းသူ၊ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာနှင့် ဘာသာရေး ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့် ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ဝန်ထမ်းများ အပါအဝင် ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိတော့သော မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို မဆို သတ်ဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် လူမဆန်စွာ ဆက်ဆံခြင်း တို့ ပါဝင်သည်။

\*မှတ်ချက်။ ကာကွယ်ရန် တာဝန် အောက်တွင် စစ်ရာဇဝတ်မှုသည် ကျယ်ပြန့်ပြီး စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်သော ပုံစံဖြင့် အရပ်သား ပြည်သူများအပေါ် တိုက်ခိုက် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကိုသာ ကန့်သတ်မှု ရှိသည်။

## လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း

လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းကို နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအောက်တွင် ထင်ရှားသော ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် တရားဝင် သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိသော်လည်း လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အုပ်စု တစ်ခုက အခြား လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အုပ်စုတစ်ခုမှ အရပ်သား ပြည်သူများကို သက်ဆိုင်ရာ ပထဝီ နယ်မြေများမှ အကြမ်းဖက်သော သို့မဟုတ် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော နည်းလမ်းများဖြင့် ဖယ်ရှားရန် ရေးဆွဲထားသော ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် မူဝါဒကို ဖော်ပြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းသည် လူထုများကို အဓမ္မ လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် နယ်နှင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သော လူသားမျိုးနွယ်စု အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု အဝန်းအတိုင်းအတွင်းတွင် ပါဝင်နေသည်။

## ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှစတင်၍ ကုလသမဂ္ဂတွင် တိုးတက် ဖြစ်ထွန်းမှုများ



၂၀၀၉ ခုနှစ် အထွေထွေ ညီလာခံသို့ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က RtoP အစီရင်ခံစာ မိတ်ဆက်ပေးသည်။ Credit: UN Photo by Jenny Rockett

### အတွင်းရေးမှူး အဖွဲ့

၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် (UNSG) က လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုကာကွယ်ရေး အပေါ် အထူး အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် သုံးဦး (မစ္စတာ ဂျူအန် မင်ဒဲဂ် (၂၀၀၄-၂၀၀၇)၊ ဒေါက်တာ ဖရန်ဆစ် ဒဲန် (၂၀၀၇-၂၀၁၂) နှင့် မစ္စတာ အဒါးမာ ဒီအန် (၂၀၁၂-ယခု) တို့ အဆက်ဆက် ဦးဆောင်လာခဲ့သည့် (ယခုအခါ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန် ဆိုင်ရာ ရုံး) လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု ဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုံးကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ UNSG က ဒေါက်တာ အက်ဒဝပ် လပ်ခ် (၂၀၀၈-၂၀၁၂) ကိုလည်း ကာကွယ်ရန် တာဝန် ဆိုင်ရာ အထူး အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ် ခန့်ထားခဲ့သည်။

### အထွေထွေ ညီလာခံ

၂၀၀၉ ခုနှစ်မှ စ၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ ကုလသမဂ္ဂ အရာရှိများနှင့် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများအကြား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးမှုများကို အထွေထွေ ညီလာခံ UNGA က ထည့်သွင်း စဉ်းစားလာခဲ့ရသည့် RtoP အပေါ် နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများကို UNSG က ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဟု ခေါင်းစဉ် ပေးထားသည် ပထမ အစီရင်ခံစာက UNGA ကို စံသတ်မှတ်ချက်များကို ထောက်ခံခြင်းနှင့် ဆက်လက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဆုံးဖြတ်ချက် A/RES/63/308 ကို ထွက်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း နှစ်များတွင် အစီရင်ခံစာနှင့် နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးချက်များက အောက်ပါ ပုံစံများအပေါ် အာရုံစိုက်ခဲ့သည်။

- စောလျင်သော သတိပေးချက်၊ စမ်းစစ်ချက်နှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန် (၂၀၁၀)
- ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ (၂၀၁၁)
- ကာကွယ်ရန် တာဝန်။ အချိန်မှီနှင့် ခိုင်မာသော တုန့်ပြန်မှု (၂၀၁၂)

### လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန် ဆိုင်ရာ ရုံး

ရုံးသည် စောင့်ကြည့်သူအဖြစ် လုပ်ဆောင်ပြီး အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု ဘေးအန္တရာယ်ရှိနေသည့် လူထုများရှိရာ အခြေအနေများကို ကုလသမဂ္ဂ တာဝန်ရှိသူများ၊ လူထု လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အထွေထွေ လူထုများကို အများပြည်သူ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များ၊ ပုဂ္ဂလိက ရှင်းပြချက်များမှ တဆင့် သတိပေးပြီး RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ကုလသမဂ္ဂကို အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးသည်။ ရုံးသည် လူအများကို ကာကွယ်ရန် ဒေသန္တရ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများ၏ အရည်အသွေး မြှင့်တင်ပေးသော လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် သင်တန်းပေးခြင်း

## ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှစတင်၍ ကုလသမဂ္ဂတွင် တိုးတက် ဖြစ်ထွန်းမှုများ

တို့ကိုလည်း လုပ်ဆောင်သည်။ ဤအခြေအနေအတွင်းတွင် ရုံးသည် ဂရိတ်လိတ်ဒေသ အပေါ်နိုင်ငံတကာ ညီလာခံ၊ အရှေ့တောင်အာရှရှိ အစိုးရနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း အရာရှိများ၊ လက်တင်အမေရိက ရှိ နိုင်ငံအဆင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်တားဆီးရေး ပညာရှင်များနှင့် အခြားအများတို့နှင့် အလုပ်လုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

### လုံခြုံရေး ကောင်စီ

လုံခြုံရေး ကောင်စီသည် ဆုံးဖြတ်ချက်အများအပြားတွင် RtoP ကို ကိုးကားခဲ့သည်။

- လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင် အရပ်သားများ၏ ကာကွယ်မှု အပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၆၇၄ (၂၀၀၆) နှင့် ၁၈၉၄ (၂၀၀၉)
- ဒါဟာရှိ အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၇၀၆ (၂၀၀၇)
- လစ်ဗျားရှိ အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၉၇၀ နှင့် ၁၉၇၃ (၂၀၁၁)
- ကိုတီဒီ အိုင်ဗရီ အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၉၇၅ (၂၀၁၁)
- တောင်ဆူဒန် အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၉၉၆ (၂၀၁၁)
- ယီမင်ရှိ အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၂၀၁၄ (၂၀၁၁)
- မာလီရှိ အခြေအနေအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက် ၂၀၀၅ (၂၀၁၂)

### လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီနှင့် လူ့အခွင့်အရေး မဟာမင်းကြီး ရုံး

**လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီ**သည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဩစတေးလျား၊ ဟန်ဂေရီ၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ထိုင်းနှင့် ဥရူဂွေး တို့၏ ဂျီနီဗာရှိ ကုလသမဂ္ဂ အမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များက ပူးပေါင်း စီစဉ်သော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် RtoP ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်မတိုင်မီ လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီအတွင်း ကြေညာချက်နှစ်စောင် ဖြန့်ဝေခဲ့သည်။ တစ်ခုမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် အဖွဲ့ဝင် ၅၅ နိုင်ငံကိုယ်စား ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ခုမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဖြစ်ရပ်ကို စီစဉ်သော နိုင်ငံခြားနိုင်ငံကိုယ်စား ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ရပ်ကိုယ်တိုင်သည် ဂျီနီဗာတွင် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ဆွေးနွေးရန် လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်များအား ဖိတ်ကြားခဲ့သည့် ပထမဆုံး အခါသမယ ဖြစ်ပြီး RtoP လက်ခံရေး မြှင့်တင်မှု နှင့် ကောင်စီတွင် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို အားဖြည့်ခြင်းအတွက် အရေးကြီးသော အဆင့်ကို ကိုယ်စားပြုခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်နာမင်းကြီး မစ္စနာမီ ပီလေးကလည်း RtoP အပေါ် သူမရဲ့ ဆက်လက် ထောက်ခံမှုကို ပြသခဲ့ပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှ စတင်၍ လစ်ဗျားနှင့် ဆီးရီးယား ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများ အပါအဝင် နိုင်ငံဖြစ်ရပ် အခြေအနေများတွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၏ RtoP အပေါ် ကတိကဝတ်ကို ထပ်မံ တောင်းဆိုခဲ့သည်။

## RtoP ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းများ။ မဏ္ဍိုင် သုံးရပ်။

အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်းသည် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသည့် သူ၏ ၂၀၀၉ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာတွင် မဏ္ဍိုင် သုံးရပ် ချဉ်းကပ်မှုကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။

### မဏ္ဍိုင် တစ်။ နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်မှုအတွက် တာဝန်ရှိမှုများ

ပထမမဏ္ဍိုင်တွင် နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့ရှိသော လူများကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း မှ ကာကွယ်ရန် မူလ တာဝန်ခံမှု ရှိသည်ဟု ပြောထားသည်။

### မဏ္ဍိုင် နှစ်။ နိုင်ငံတကာ ထောက်ပံ့ကူညီမှုနှင့် အရည်အသွေး မြင့်တင်ခြင်း

ဒုတိယ မဏ္ဍိုင်တွင် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် နိုင်ငံများက ၎င်းတို့၏ ကာကွယ်ရေး တာဝန်ရှိမှုကို ထမ်းရွက်ရာတွင် ထောက်ပံ့ကူညီရန်နှင့် အားပေးရန် တာဝန်ရှိမှုကို ပြောထားသည်။

### မဏ္ဍိုင် သုံး။ အချိန်မီနှင့် ခိုင်မာသော တုန့်ပြန်မှု

တတိယ မဏ္ဍိုင်က အကယ်၍ နိုင်ငံတစ်ခုသည် အဆိုပါ ရာဇဝတ်မှုများမှ ၎င်းတို့၏ လူများကို ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပါက သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်က ပြစ်မှု ကျူးလွန်သူများ ဖြစ်နေပါက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် အချိန်မီနှင့် ခိုင်မာသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှု ပုံစံဖြင့် သင့်လျော်သော သံတမန်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု၊ နှင့် အခြား ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများအသုံးပြုလျက် လူအများကို ကာကွယ်ရမည်။ အကယ်၍ ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများ လုံလောက်မှု မရှိခဲ့ပါက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း အခန်း ၇ အောက်တွင် ပါသော စုပေါင်း အင်အား သုံး အရေးယူဆောင်ရွက်မှု အပါအဝင် ပိုမိုပြင်းထန်သော အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ပြင်ဆင်ထားရမည်။

## အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရပ်တံ့စေရန် မည်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ လုပ်နိုင်သနည်း။

RtoP ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ကာကွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများသည် မည်သည့် အစိုးရအမျိုးအစားဖြစ်စေ သို့မဟုတ် နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့် မည်သို့ရှိစေကာမူ ငြိမ်းချမ်းသော ကာလနှင့် ပြည်တွင်း ပြည်ပ ပဋိပက္ခ အချိန်နှစ်ခုစလုံးတွင် ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဒေသန္တရ နိုင်ငံအဆင့်၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ သက်ဆိုင်သူများအနေဖြင့် RtoP ရာဇဝတ်မှုများ၏ အန္တရာယ်ကို ညွှန်းပြနိုင်သော အကြောင်းရင်းများကို သတိပြုနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထင်ရှားသော လေ့လာမှုက ထိုအကြောင်းရင်းများကို ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ယင်းတွင် အဓိက အရေးကြီးသော နမူနာမှာ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုကာကွယ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန် အပေါ် ကုလသမဂ္ဂရုံး (ထိုအချိန်က လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်ရေး ဆိုင်ရာ အထူး အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုံး) က ရေးဆွဲခဲ့သော **ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု မူဘောင်** ဖြစ်သည်။ ယင်းက အခြားသော အကြောင်းရင်းများအကြားတွင် လူနည်းစု လူထုများအပေါ် ခွဲခြား ဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် လှုံ့ဆော်ခြင်း နှင့် တရားမဝင် လက်နက်များ အပါအဝင် နိုင်ငံ အခြေအနေတွင် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ သတ်မှတ်နိုင်သော အကြောင်းရင်း ရှစ်ခုကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့သည်။

သက်ဆိုင်သူအားလုံးအတွက် တာဝန်ခံမှုသည် လူအများတွင် မဖြစ်မနေ ကျရောက်လာတော့မည့် ဘေးအန္တရာယ်မျိုး ကင်းဝေးသွားပြီးချိန်၊ နှင့် ကျူးလွန်သူများကို တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန် ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း၊ ပြန်လည် သင့်မြတ်ခြင်း၊ နှင့် အကြမ်းဖက်မှု ပြန်လည်ဖြစ်ပွားမှုမှ ကာကွယ်ခြင်း အတွက် ယန္တရားများကို တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများမှ ပြည်သူများအား ကာကွယ်ရာတွင် နိုင်ငံအစိုးရများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နှင့် ကုလသမဂ္ဂတို့ကို RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှု ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ စောလျင်သော တုန့်ပြန်မှု လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကာကွယ်မှု အရည်အသွေးကို မြင့်တင်ရန်နှင့် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒကို လှုံ့ဆော်ပေးရန် လိုအပ်သည်။

**အထက်အဆင့် ကာကွယ်ခြင်း**တွင် အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံများတွင် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ် လျော့နည်းစေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မူဝါဒများနှင့် ကဏ္ဍများအား အားဖြည့်ခြင်း ကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းခန့်ထားနိုင်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပါဝင်သည်။

**အောက်ခြေအဆင့် ကာကွယ်ခြင်း**တွင် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ မလွဲမရှောင်သာကြုံတွေ့မှုကို တုန့်ပြန်ရန် ပါဝင်သည်။ ယင်းအရေးယူမှုများသည် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု သို့မဟုတ် စစ်ရေး ဖြစ်နိုင်ပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်သူများမှာ လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၊ သီးခြား အစိုးရများ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသအတွင်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုသသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

## RtoP အောက်တွင် မည်သည့် ကာကွယ်မှု လုပ်ဆောင်ချက်များ ရရှိနိုင်သနည်း။

### အထက်အဆင့် ကာကွယ်မှု လုပ်ဆောင်ချက်များ

<p><b>စီးပွားရေး</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ချို့တဲ့မှုနှင့် ဆင်းရဲမှု လျော့ချခြင်း</li> <li>မညီမျှမှု အထူးသဖြင့် ဘေးတိုက် မညီမျှမှု လျော့ချခြင်း</li> <li>စီးပွားရေး ကြီးထွားမှု မြှင့်တင်ခြင်း</li> <li>ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပံ့ပိုးခြင်း</li> <li>နည်းပညာ အကူအညီ ပေးခြင်း</li> <li>ကုန်သွယ်ရေး သတ်မှတ်ချက်နှင့် ကုန်သွယ်ရေး ပွင့်လင်းမှု တိုးတက်စေခြင်း</li> <li>လူထု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဒေသန္တရ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ပံ့ပိုးခြင်း</li> </ul>	<p><b>အုပ်ချုပ်မှု</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေး တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လူမှု ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းအား အာမခံခြင်း</li> <li>ဒီမိုကရေစီကို အားဖြည့်ခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးခြင်း</li> <li>အာဏာ ပျံ့နှံ့စေခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲဝေခြင်းအား ပံ့ပိုးခြင်း</li> <li>လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကို အားကောင်းစေခြင်း</li> <li>ခြစားမှု ပပျောက်စေခြင်း</li> <li>ဒေသန္တရ ပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းရေး စွမ်းရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း</li> </ul>
<p><b>လူ့အခွင့်အရေး</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>လူနည်းစုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ၏ အခွင့်အရေးများကို အထူး ကာကွယ်ခြင်းဖြင့်</li> <li>အခြေခံ လူ့အခွင့်အရေးများကာကွယ်ခြင်း နှင့် နိုင်ငံအဆင့် စွမ်းရည် မြှင့်တင်ခြင်း</li> <li>နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ် တရားရုံး၏ အလုပ်များကို ပံ့ပိုးခြင်း</li> </ul>	<p><b>လုံခြုံရေး</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ဥပဒေစိုးမိုးမှု အားကောင်းစေခြင်း</li> <li>အပြစ်ပေး အရေးယူခံရမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ကို အဆုံးသတ်စေခြင်း/တားဆီးခြင်း</li> <li>လုံခြုံရေး ကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း</li> <li>လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းခြင်းနှင့် ထိရောက်သော လက်နက်ထိန်းချုပ်ရေး/ လက်နက်ငယ်များကို အထူး ရည်ညွှန်းလျက် စီမံခန့်ခွဲမှု ကို အားပေးခြင်း</li> </ul>
<p><b>လူမှုရေး</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ယုံကြည်မှု မတူသော အုပ်စုများအကြား ဆွေးနွေးပွဲများ အပါအဝင် အုပ်စုများအကြား ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ခြင်း</li> <li>လူထု လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းစေခြင်း နှင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်း</li> <li>သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို တည်ဆောက်ခြင်း</li> <li>လှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့် အမုန်းစကားကို တားဆီးကာကွယ်ခြင်းနှင့် အပြစ်ပေး အရေးယူခြင်း</li> <li>မတူကွဲပြားမှု နှင့် သည်းခံခြင်း အပေါ် ပညာပေးခြင်း</li> </ul>	



**အောက်ခြေအဆင့် ကာကွယ်မှု လုပ်ဆောင်ချက်များ**

<p><b>သံတမန်ဆိုင်ရာ</b>                  အချက်အလက် ရှာဖွေခြင်း                  ဒေသဆိုင်ရာ/ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်များအကြား “မိတ်ဆွေ အုပ်စုများ” ဖွဲ့စည်းခြင်း                  ကြားဝင် စေ့စပ်မှုအတွက် ကျွမ်းကျင်သူများ/ အထူးကိုယ်စားလှယ်များ ခန့်ထားခြင်း                  အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များ ၏                  ကောင်းမွန်သော ရုံးခန်းများ လေ့ကျင့်ခြင်း                  တရားခုံရုံး ပြင်ပမှ တရားစီရင်မှုများကို ရှာဖွေခြင်း                  ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပံ့ပိုးခြင်း</p>	<p><b>ဥပဒေဆိုင်ရာ</b>                  နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ် တရားရုံးသို့ ကိစ္စရပ်များ လွှဲပေးခြင်း                  နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ် တရားရုံး သို့မဟုတ် အခြား တရားဝင် ယန္တရားများမှ တဆင့်                  တရားမျှတမှုကို ရှာဖွေခြင်း</p>
<p><b>စောလျင်စွာ သတိပေးခြင်း</b>                  ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ကုလသမဂ္ဂ စောလျင်သော သတိပေးမှုနှင့် စမ်းစစ်မှု အရည်အသွေးများ                  တည်ဆောက်ခြင်း</p>	<p><b>စစ်တပ်ဆိုင်ရာ</b>                  ကာကွယ်မှုဆိုင်ရာ တပ်အင်အားလျော့ချခြင်းကို လုပ်ဆောင်ခြင်း                  အလျင်အမြန် တပ်ချထားမှု စွမ်းရည် ဖော်ထုတ်ပေးခြင်း နှင့်/သို့ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း                  လှုံ့ဆောင်မှုကာကွယ်တားဆီးရန် ဖျက်ဆီးခြင်း နှင့် အခြား နည်းလမ်းများ</p>
<p><b>မက်လုံးပေးခြင်း</b>                  စီးပွားရေး သို့မဟုတ် ကုန်သွယ်ရေး မက်လုံးများ မြှင့်တင်ခြင်း                  နိုင်ငံရေး မက်လုံးများ ကမ်းလှမ်းခြင်း</p>	<p><b>ပိတ်ဆို့ အရေးယူခြင်း</b>                  ခရီးသွားလာမှု တားဆီးခြင်း                  ကုန်သွယ်ရေးနှင့် လက်နက် ရောင်းဝယ်မှုကို တားမြစ်ခြင်း                  ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း                  သံတမန် အရေးယူမှုများ ချမှတ်ခြင်း</p>

\*\* ဤဇယားများကို Alex Bellamy က ရေးဆွဲသည်။ “အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများနှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ။ မျိုးတုံး ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ နှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန်၏ ဘေးထွက် ဆိုးကျိုးများ” စတန်လေ ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ။

## အင်အား သုံးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ RtoP က ဘာပြောထားသလဲ။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ၎င်း၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ပျက်ကွက်သည့် ဖြစ်ရပ်တွင် သံတမန်ရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု၊ နှင့် အခြား ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများ လုံလောက်မှု မရှိသည့်အခါ လုံခြုံရေး ကောင်စီသည် အရပ်သားများကို အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် စုပေါင်း အသုံးပြုရန် အခွင့်အာဏာ ပေးနိုင်သည်။

RtoP သည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် အညီ မကြာခဏပင် “လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ကြားဝင် ဖြေရှင်းမှု” ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် အခွင့်အာဏာမရှိသော တစ်ဦးတယောက်တည်း သို့မဟုတ် အများအပြားပါဝင်သော စစ်ရေးအရင်ရောက် စွက်ဖက်မှုမျိုးကို ကာကွယ်ရန် အတွက် မည်သည့်အချိန်တွင် မည်ကဲ့သို့ ကြားဝင်ဖြေရှင်းရမည်ဆိုသည့် တည်ဆဲ အကန့်အသတ်များကို စောင်းပေးရန် ကြိုးစားသည်။

သို့ရာတွင် RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို တုန့်ပြန်ရာတွင် အင်အားအသုံးပြုမှု လမ်းညွှန်ချက် အပိုဆောင်း သတ်မှတ်ချက်များ ထည့်သွင်းရန် အပေါ်တွင် ဘုံသဘောတူညီချက် ရရှိခြင်း မရှိပဲ ထိုသို့သော လမ်းညွှန်ချက်များသည် အရေးယူဆောင်ရွက်မှု မရှိစေရန် လမ်းကြောင်း ပေးသကဲ့သို့ သို့မဟုတ် အရေးယူဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်းကိုပင် တရားဝင်မှု ဖြစ်စေမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် ICISS အစီရင်ခံစာက အင်အားအသုံးပြုရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်မပေးမီ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်အတွက် “ကြိုတင်သတိပြုရန် ဥပဒေသ” လေးခု အပါအဝင် သတ်မှတ်ချက်များကို အဆိုပြုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဤသတ်မှတ်ချက်များကို ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီ သို့မဟုတ် ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက လက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် လေးလေးနက်နက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မလုပ်ခဲ့ပေ။

ICISS အစီရင်ခံစာက အဆိုပြုသော “ကြိုတင် သတိပြုရန် ဥပဒေသများ”

- **မှန်ကန်သော ရည်ရွယ်ချက်။** “ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းခြင်း၏ မူလ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူသားများ ခံစားနေမှုများကို ရပ်တန့်ရန် သို့မဟုတ် လွှဲဖယ်ရန် ဖြစ်ရမည်။”
- **နောက်ဆုံးနည်းလမ်း။** “ဘေးအန္တရာယ်ကို ကာကွယ်တားဆီးရန် သို့မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းရန် စစ်ရေးမဟုတ်သော ရွေးချယ်စရာများအားလုံးကို ရှာဖွေခဲ့ရမည်ဖြစ်ပြီး အခြား ထိုထက် လျော့နည်းသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများသည် အောင်မြင်စရာ မရှိကြောင်း ယုံကြည်ရန် ကြိုးကြောင်း စီလျော်သည့် အခြေခံများ ရှိရမည်။”
- **အချိုးမျှတသော နည်းလမ်းများ။** “စီစဉ်ထားသော စစ်ရေး ကြားဝင် စွက်ဖက်မှု၏ အတိုင်းအတာ၊ ကာလ၊ နှင့် ပြင်းထန်မှုသည် မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ရည်ရွယ်ချက်ကို လုံခြုံစေရန် မရှိမဖြစ် အနည်းဆုံး လိုအပ်ချက်သာ ဖြစ်ရမည်။”
- **ကြိုးကြောင်းစီလျော်သည့် အလားအလာများ။** “ဝင်ရောက်စွက်ဖက်စေရန် သင့်လျော်ကြောင်း ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းရင်းကြောင့် နှစ်နာခံစားမှုကို ရပ်ဆိုင်းရန် သို့မဟုတ် လွှဲဖယ်စေရန် ကြိုးကြောင်းစီလျော်သော အောင်မြင်နိုင်မှု အလားအလာ ရှိရမည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် အရေးမယူပဲ ထားခြင်းထက် ပိုမို ဆိုးရွားခြင်း မဖြစ်စေရ။”

ICISS အစီရင်ခံစာက **မှန်ကန်သော အခွင့်အာဏာ** အပါအဝင် အပိုဆောင်း သတ်မှတ်ချက်များကိုလည်း ဆွေးနွေးထားသည်။ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီသည် **မှန်ကန်သော အကြောင်းရင်းဖြင့်** စစ်အင်အားအတွက် အခွင့်အာဏာပေးသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အင်အားကိုလည်း “လူ့အသက်ပေါင်းများစွာ သေကြေပျက်စီးမည့် သို့မဟုတ် လူမျိုးနွယ်စု ရှင်းလင်းခြင်းဖြစ်စေသည့် ဖြစ်ရပ် သို့မဟုတ် မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်လာမည့် ခြိမ်းခြောက်မှု ရှိမှာသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။”

## ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် RtoP

အောက်ပါတို့သည် မကြာသေးမီက အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို လူ့အများက ရင်ဆိုင်ရသော နိုင်ငံအခြေအနေများတွင် RtoP ကို မည်သို့ အသုံးပြု သို့မဟုတ် အသုံးမပြုသည့် နမူနာများဖြစ်ကြသည်။ ဤဖြစ်ရပ်များက ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တုန့်ပြန်သည့် အခါ နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် ရရှိနိုင်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှု အတိုင်းအတာကို ဖော်ပြနေသည်။ သို့သော် ဤစာရင်းမှာ ပြည့်စုံမှု မရှိသေးပေ။

**ကွန်ဂို ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတ နိုင်ငံ (DRC)** ကွန်ဂို နိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ်မှာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ကြားဖြတ်အစိုးရ ဖွဲ့စည်းမှုဖြင့် အဆုံးသတ်ခဲ့သော်လည်း လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် - သတ်ဖြတ်မှုများ၊ မုဒိန်းမှု၊ နှင့် လိင် ကျွန်ုပ်ပြုမှု၊ ကလေးစစ်သားများစုဆောင်းခြင်း၊ နှင့် အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းစေခြင်း- အပါအဝင် အရပ်သား လူထုများအပေါ် စစ်ရာဇဝတ်မှုများမှာ ကွယ်ပျောက်မသွားပဲ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဖြစ်သော ဖြစ်ပွားနေသည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို တုန့်ပြန်ရန်နှင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရန် ခြေလှမ်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကို ဖယ်ရှားရန် နှင့် DRC တွင် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများမှာ နှေးကွေးစွာ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့သည်။

**ဆူဒန်၊ ဒါဟာ။** ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ဆူဒန် အစိုးရသည် ဆူဒန်၏ ဒါဟာဒေသတွင် ပုန်ကန်မှုကို တုန့်ပြန်ခဲ့ပြီး အရပ်သားများအပေါ် ကြောက်မက်ဖွယ် စစ်ဆင်ရေးကို စတင်ခဲ့ရာ လူပေါင်း ၃၀၀,၀၀၀ ကျော်ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး ဒါဟာလူမျိုး သုံးသန်းကျော်ကို နေရာ ရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့သည်။ ဘေးဒုက္ခမှာ ဆယ်နှစ်မြောက်အထိ ရောက်လာချိန်တွင် ဆူဒန် အစိုးရနှင့် ၎င်း၏ လက်ဝဲခံ ပြည်သူ့စစ်များ၏ တိုက်ခိုက်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေပြီး အရပ်သားများမှာ လေကြောင်းမှ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုနှင့် မြေပြင် ထိုးစစ်များ ကျရောက်နိုင်သည့် အန္တရာယ် ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အာဖရိကန် သမဂ္ဂနှင့် ကုလသမဂ္ဂ ပူးပေါင်းတပ်ဖွဲ့များက လူထုကို လုံခြုံမှုပေးရန် အရင်းအမြစ်များ မလုံမလောက်ဖြစ်နေပြီး အရပ်သားများမှာ သူပုန်လှုပ်ရှားမှုများမှ လုယက်ခြင်းနှင့် ကျား-မ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ထပ်ဆောင်း တိုးများပြီး ခံကြရသည်။

**ဂါဇာ (၂၀၀၈-၂၀၀၉)။** ၂၀၀၈ ဒီဇင်ဘာလတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပျက်သွားပြီး အစွဲရေးနှင့် ဟာမတ်စ်တို့အကြား အပြန်အလှန်စွပ်စွဲကြသည့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဘေးအန္တရာယ်ကို ကြိုကြိုရသည်။ ထိုဘေးအန္တရာယ်အတွင်း လူပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော် သေဆုံးပြီး ၅၄၀၀ ကျော်ဒဏ်ရာရရှိရာ အရပ်သားများမှာ အများစု ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် တည်ငြိမ်မှုကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း အစွဲရေးက ဂါဇာကမ်းမြောင်ဒေသကို ပိတ်ဆို့ထားလိုက်ပြီး အစားအစာနှင့် ဆေးဝါးကဲ့သို့ အခြေခံ လိုအပ်ချက် များကိုသာ ခွင့်ပြုသောကြောင့် ရေရှည် ပြန်လည်နာလန်ထူမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်တွင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုများမှာ ကျယ်ပြန့်မှု နှင့် စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ခြင်းဟုတ်မဟုတ် နှင့် နက်ရှိုင်းစွာ နိုင်ငံရေးအရ ပတ်သက်နေသော အခြေအနေတွင် RtoP သည် အရပ်သားများအပေါ် လိုလားသော ကာကွယ်မှု ပေးနိုင်မည်မပေးနိုင်မည်မှာ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေသည်။ အစွဲရေးစစ်တပ်နှင့် ဂါဇာရှိ ဟားမတ်စ် တပ်ဖွဲ့များအကြား အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့် တင်းမာမှုများ မြင့်မားစွာ ဆက်လက်ရှိနေပြီး နောက်ဆုံး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် နှစ်ဖက်စလုံးက လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအတွက် အပြန်အလှန် စွပ်စွဲနေခဲ့ကြသည်။

## ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် RtoP

**ကင်ညာ (၂၀၀၇-၂၀၀၈)** ကင်ညာတွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုက အကြမ်းဖက်မှု လှိုင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီးနောက် **နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ လျှင်မြန်ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် တုန့်ပြန်မှုတွင်** အာဖရိက သမဂ္ဂက ဖွဲ့စည်းပေးထားသော ကြားဝင်ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့က အာဏာခွဲဝေမှု သဘောတူညီချက်ကို ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းကို လူထု လူမှု အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက **“RtoP အောက်ရှိ သံတမန်ရေး အရေးယူဆောင်ရွက်မှု စံနမူနာ”** အဖြစ် ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၁၃ ခုနှစ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် ကာလအတွင်း ကင်ညာနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု သမိုင်းကြောင်းနှင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှုတွင် ပါဝင်သော အခန်းကဏ္ဍများအတွက် ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးသည် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်တရားရုံးတွင် တရားစွဲခံခဲ့ရသည်။ အာဖရိက သမဂ္ဂနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ လူထုလူမှုအဖွဲ့အစည်းများက **ရွေးကောက်ပွဲအတွင်း လူထု၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု အာမခံချက်ရစေရန် စောင့်ကြည့် ကာကွယ်ပေးခဲ့သည်။**

**သီရိလင်္ကာ (၂၀၀၈-၂၀၀၉)** သီရိလင်္ကာ ပြည်တွင်းစစ် နောက်ဆုံး ကာလများအတွင်း သိန်းနှင့် ချီသော အရပ်သားများမှာ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော အကူအညီများ ရရှိနိုင်မှု မရှိတော့သည်အထိ ပိတ်မိစေသည့် တိုက်ပွဲများဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုမှာ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ သီရိလင်္ကာ အစိုးရမှာ ၎င်း၏ လုပ်ရပ်များသည် အကြမ်းဖက်မှုများကို အဆုံးသတ်ရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု ပြောဆိုသော်လည်း **အရပ်သား အများအပြား သေဆုံးမှုအတွက် သူ့တွင် လုံးဝ တာဝန်ရှိပြီး RtoP အောက်ရှိ ၎င်း၏ တာဝန်ခံမှုကို ထမ်းရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။** ထိုအချိန်က စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် အစိုးရအပေါ် တာဝန်ခံစေရန် ကြိုးပမ်းမှုမှာ အကန့်အသတ်သာ ဖြစ်သည့်အတွက် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ကုလသမဂ္ဂကို ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်သော ကုလသမဂ္ဂ အစီရင်ခံစာတွင် ဤဖြစ်ရပ်သည် **“စောလျင်သော သတိပေးမှုများနှင့် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေအပေါ် လုံလောက်စွာ တုန့်ပြန်ရန် ကုလသမဂ္ဂတွင် ကြီးမားသော ပျက်ကွက်မှု”** ရှိခဲ့ကြောင်း ကောက်ချက်ချထားသည်။

**ဂွီနီယာ (၂၀၀၉)** ၂၀၀၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဂွီနီယာရှိ အစိုးရတပ်ဖွဲ့များသည် ကိုနာခရီရှိ အားကစားရုံတစ်ခုအတွင်း နိုင်ငံရေးအရ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြနေသူများကို ဖြိုခွဲရာတွင် အရပ်သားများအပေါ် သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ အရပ်သား ၁၅၀ ကျော် သေဆုံးခဲ့ပြီး အနည်းဆုံး ၁၄၀၀ ဒဏ်ရာရခဲ့ကာ လိင်အကြမ်းဖက်မှုနှင့် မဒိန်းပြုကျင့်သည့် သတင်းများ ပြန့်နှံ့ခဲ့သည်။ ထိုနေ့က အကြမ်းဖက်မှုသည် **လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့ကြသည်။** အာဏာရ စစ်အစိုးရမှ သီးခြားလူပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပုဂ္ဂလိက ပြည်သူ့စစ်များကို တိုက်ခိုက်မှု မဖြစ်ပွားမီတွင် တိုင်းရင်းသား လိုင်းတလျောက် ချထားခဲ့ခြင်း အပေါ်စိုးရိမ်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ အနောက် အာဖရိက နိုင်ငံများ စီးပွားရေး အသိုင်းအဝိုင်း နှင့် အာဖရိက သမဂ္ဂ တို့က ကြားဝင်ညှိနှိုင်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို လျင်မြန်စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုအရေးယူလုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ညီညွတ်သော အစိုးရ ဖွဲ့စည်းမှုကို အလျင်အမြန်ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ **အသက်သေကြေပျက်စီးပြီး ရေရှည် ပဋိပက္ခသို့ တိုးမြှင့် ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့်** အခြေအနေကို စောလျင်သော ဖြေရှင်းမှု လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းအတွက် ဒေသတွင်း အသိုင်းအဝိုင်းကို ထိုအချိန်က စပြီး ချီးကျူးဂုဏ်ပြုခဲ့ကြသည်။

### ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် RtoP

**အိုင်ဗိုရီကွိုစ် (၂၀၁၀-၂၀၁၁)** အကြမ်းဖက်မှုများသည် ၂၀၁၀ သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အရပ်သား အများအပြားသေဆုံးပြီး လူ့အဖွဲ့လိုက်အပြုလိုက် ရွှေ့ပြောင်းမှုများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းက အလျင်အမြန်တုံ့ပြန်ခဲ့ပြီး စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများနှင့် နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ လုပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ပဋိပက္ခသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများဖြင့် ကျယ်ပြန့်တိုးများလာသော အခါ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီက အရပ်သား လူထုအား ကာကွယ်ရန် ၎င်း၏ စွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန် မြေပြင်တွင် ကုလသမဂ္ဂ မစ်ရှင် အားဖြည့်ရန် ကန့်ကွက်သူမရှိ မဲပေးခဲ့သည်။ လူထုအပေါ် အစောပိုင်း ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရပ်တန့်စေနိုင်ခဲ့သော်လည်း ကျူးလွန်မှုများအပေါ် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိသည့် အလေ့အထဆက်လက်ရှိနေပြီး နိုင်ငံအဆင့် အစိုးရက အစုအပြုံလိုက် ရာဇဝတ်မှုများကို တာဝန်ခံမှုရှိရန်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ မလုပ်ပဲ ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။

**တောင်ဆူဒန်။** တောင်ဆူဒန်နိုင်ငံသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် လပိုင်းအကြာ ဂျော့လိုင်ပြည်နယ်တွင် လောင်နူအာ နှင့် မာလဲ လူမျိုးစု အုပ်စုများအကြား လူမျိုးစုများအကြား အကြမ်းဖက်မှု စတင်ခဲ့သည်။ လူမျိုးစု နှစ်စုအကြားတွင် ကျွဲနွားများ ခိုးယူခြင်းနှင့် ကလဲစားချေတိုက်ခိုက်မှုများ အများအပြားဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး လူတစ်ထောင်ကျော်သေဆုံးပြီး အများအပြား နေရာ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသည်။ တောင်ဆူဒန်အစိုးရက လက်နက်ဖြုတ်ခြင်း၊ တပ်ဖွဲ့များချထားခြင်းနှင့် အုပ်စုနှစ်ခုအကြား ပံ့ပိုးပေးသည့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ လုပ်ဆောင်ပေးသော်လည်း လူမျိုးစုများကြား တင်းမာမှုမှ လူထုများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်လာနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ်မှာ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံဖြစ်လာသဖြင့် တောင်ဆူဒန်အစိုးရသည် ၎င်း၏ လူထုများအား RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ခံယူရန် တာဝန်ရှိလာသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တောင်ဆူဒန် စစ်သားများသည် ဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုများနှင့် မုဒိန်းမှုများကို လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းမှု လှုပ်ရှားမှုအတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့ကြကြောင်း အစိုးရကို ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းထမ်းဆောင်ရာတွင် “အကြံပေးရန်နှင့် ကူညီရန်” လုံခြုံရေး ကောင်စီက တည်ထောင်ထားသော ကုလသမဂ္ဂ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှ စစ်သားများက အစီရင်ခံခဲ့ကြသည်။

**ဆူဒန်။ တောင် ကော်ဒိုဖန်နှင့် ဘလူးနိုင်ငံလ်။** ၂၀၁၁ ခုနှစ် နှစ်လည်မှ စ၍ ဆူဒန် လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များ (SAF) သည် မြောက်ပိုင်း ဆူဒန် ပြည်သူ့ လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှု (SPLM-N) နှင့် တိုက်ခိုက်နေခဲ့ပြီး ပစ်မှတ်သတ်သတ်မှတ်မရှိသော လေကြောင်းဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုများ နှင့် မြေပြင် တိုက်ခိုက်မှုများ လုပ်ဆောင်နေရာ တောင်ပိုင်း ကော်ဒိုဖန်နှင့် ဘလူးနိုင်ငံ ပြည်နယ်များရှိ အရပ်သားများအပေါ် လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ မြောက်လောက်အောင် ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်။ SAF နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိုမိုသေးငယ်သော အတိုင်းအတာဖြစ်သော်လည်း SPLM-N သည်လည်း အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲချက်များရှိခဲ့သည်။ အာရပ်နိုင်ငံများ အဖွဲ့ချုပ် (LAS)၊ အာဖရိက သမဂ္ဂ နှင့် ကုလသမဂ္ဂ တို့သည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဆူဒန်ပြည်သူများ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော အကူအညီများ လက်ခံနိုင်ရန်အတွက် သဘောတူညီချက် တရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း သဘောတူညီချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လက်တွေ့ကျသော ခြေလှမ်းများကို မလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပေ။ SAF နှင့် SPLM-N တို့သည် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ရပ်တန့်ရမည်ဖြစ်ပြီး လူသားချင်းစာနာမှု အထောက်အကူများ ရရှိစေရန် ခွင့်ပြုရန် ပျက်ကွက်မှုအတွက် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ တာဝန်ခံစေမှုကို ခံယူရမည်ဖြစ်သည်။

### ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် RtoP

**ယီမင် (၂၀၁၁)** ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ တွင် စတင်သော အစိုးရ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုကို ချေမှုန်းရာတွင် အစိုးရ လိုလားသော လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များကြောင့် ရာနှင့် ချီသော အရပ်သားများ သေဆုံး ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ စစ်အုပ်စု ထောက်ခံသူနှင့် ကန့်ကွက်သူများမှာ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်လေ့ အထိ ပဋိပက္ခ တိုးမြှင့်လာနေသောကြောင့် ဆန္ဒပြသူများမှာ အကြိမ်ကြိမ် တိုက်ခိုက်ခံကြရသည်။ ဖြစ်ပွားနေသည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ရပ်တန့်ရန် ပင်လယ်ကွေ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကောင်စီ က စေ့စပ်ယူထားသော ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုကို ရအောင်ယူခဲ့သည်။ သမ္မတအား အာဏာ လွှဲပေးသည့်အတွက် အပြန်အလှန်အားဖြင့် သူ့အား အရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ တာဝန်ခံမှုကို ပျက်ကွက်စေပြီး ကြီးမားသော အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် ကျူးလွန်သူများအား အပြစ်ပေး အရေးယူမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုပေးသည့်အတွက် သဘောတူညီချက်ကို ဝေဖန်ခံခဲ့ရသော်လည်း ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီ၊ သာမက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း အများစုက ၂၀၁၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် အတည်ပြုပေးခဲ့သည်။

**လစ်ဗျား (၂၀၁၁-၂၀၁၂)** လစ်ဗျား ခေါင်းဆောင်ဟောင်း မူအမ်မာ ကဒါဖီ၏ လစ်ဗျား အရပ်သားများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုကို တုန့်ပြန်ရာတွင် (၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ရဝမ်ဒါ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုအတွင်း အကြမ်းဖက်မှုကို လှုံ့ဆော်ခဲ့သူများ သုံးဆွဲခဲ့သည့် စကားများကို သံယောင်လိုက်ခဲ့သည်) နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသတွင်း အသိုင်းအဝိုင်းများက စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ဥပဒေရေး ဆိုင်ရာ၊ နှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီက အခွင့်အာဏာပေးခဲ့သော စစ်ရေး လုပ်ဆောင်မှုများကို ကဒါဖီအနေဖြင့် နောက်ထပ် လူထုအပေါ် ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခြင်း မပြုနိုင်စေရန် တားဆီးရန်အတွက် သုံးစွဲခဲ့သည်။ စစ်ရေးဆိုင်ရာ စစ်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများအတွင်း သတ်မှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သည့် နည်းနာများ နှင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု လုပ်နေသည့် နိုင်ငံများက လူထုကို ကာကွယ်ရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းလား သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်မှုကို ထိရောက်စွာ ပြောင်းလဲရေးလားဟူသည့် မေးခွန်းနှစ်ခုစလုံး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် အရပ်သားများကို ကာကွယ်ရန် အရေးယူဆောင်ရွက်မှု လျှင်မြန်ခြင်း၊ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အတိုင်းအတာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုခြင်း အားဖြင့် ၎င်း၏ ကာကွယ်ရန်တာဝန်ကို ဆုပ်ကိုင်ရန် ၎င်း၏ ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် ဂုဏ်ပြုချီးကျူးခံခဲ့ရသည်။ ပဋိပက္ခက ဖမ်းဆီးခြင်းမရှိပဲ စိုးရိမ်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင် ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် RtoP ရာဇဝတ်မှုများမှ လူအများကို ကာကွယ်ရန် ကတိကဝတ် တို့၏ အရေးကြီးမှုကို ပြသနေသည်။ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနောက်ပိုင်း လစ်ဗျားနိုင်ငံသည် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး၊ တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရေး၊ နှင့် အရပ်သား ကာကွယ်ရေးကို အာမခံသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်းအတွက် လုပ်ဆောင်သည့်အခါ နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အသိုင်းအဝိုင်း များ၏ **ကူညီရန် တာဝန်ရှိမှုမှာ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။**

**ဆီးရီးယား။** ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ၂၀၁၁ မတ်လ တွင် စတင်ခဲ့သည်။ အရပ်သား ဆန္ဒပြသူများကို ဆီးရီးယား လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များက ကြမ်းတမ်းစွာ တုန့်ပြန်ခဲ့ရာမှ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်အဆိုအရ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းခြင်းနှင့် တရားမဲ့ ဖမ်းဆီးခြင်း အပါအဝင် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် စနစ်ကျသော အပြုအမူများ၏ အထောက်အထားများက ဆီးရီးယား စစ်တပ်နှင့် အရပ်သား ခေါင်းဆောင်မှုတို့သည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှု မြောက်သည်။ ပဋိပက္ခမှာ ပိုမိုဆိုးရွားလာပြီး လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များနှင့် လက်နက်ကိုင် အတိုက်အခံ အုပ်စုများနှစ်ခုစလုံး စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲချက်များ ရှိသည့် **ပြည်တွင်းစစ်အဖြစ်သို့ တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။** လက်တုန့်ပြန် တိုက်ခိုက်မှုများက တိုင်းရင်းသား လူထုများအတွင်း ကွဲပြားမှုများကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာစေပြီး ခွဲထွက်ရေး သဘာဝဖက်သို့လည်း ပိုမိုတိုးမြှင့်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေစဉ် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းက စီးပွားရေး၊ သံတမန်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် တုန့်ပြန်ခဲ့သော်လည်း ပိုမို အားကောင်းသော အရေးယူမှု အပေါ် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီတွင် အချို့သော ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များက ဗီတိုအာဏာကို အကြိမ်ကြိမ်သုံးစွဲခဲ့မှုကြောင့် သဘောတူညီချက် မရရှိခဲ့ပဲ နိုင်ငံများ၊ ကုလသမဂ္ဂ အရာရှိများနှင့် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြီးကြီးမားမား ပြစ်တင်ဝေဖန်မှုကို ခံခဲ့ရသည်။

## ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် RtoP

### RtoP ကို အလွဲသုံးခြင်း

**ဂျော်ဂျီယာ (၂၀၀၈)** ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ရုရှားနိုင်ငံက ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံ တောင်အောက်တက်တီးယား ဧရိယာမှာရှိတဲ့ ရုရှားနိုင်ငံသားတွေ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်ခံနေရတယ်လို့ စွပ်စွဲပြီး တဖက်သတ် စစ်ရေးမစ်ရှင်ကို ဂျော်ဂျီယာ နိုင်ငံအတွင်းသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ရုရှားနိုင်ငံက ၎င်း၏ နိုင်ငံသားများကို ကာကွယ်ရန် တာဝန်ရှိသည့်အတိုင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြောပြီး ၎င်း၏ အပြုအမူမှန်ကန်ကြောင်း အကြောင်းပြခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းပြချက်အပေါ်တွင် **ခြိမ်းခြောက်မှု အတိုင်းအတာမှာ အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု အဆင့်ထိ ရောက်ရှိခြင်း ရှိမရှိ** မရှင်းလင်းကြောင်း သို့မဟုတ် စစ်အင်အား အသုံးပြုမှုမှာ သင့်လျော်သော တုန့်ပြန်မှု ဟုတ်မဟုတ် အငြင်းပွားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၅ ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီး ညီလာခံ၏ ရလဒ်တစ်ခုအရ RtoP အောက်တွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်နမိတ်များ အပြင်အပတ်တွင်ဖြစ်သော RtoP ရာဇဝတ်မှုများမှ အရပ်သားများကို ကာကွယ်ရန် စစ်ရေးအရ အရေးယူမှု ပြုလုပ်သည့်အခါ ကုလမသဂ္ဂ ပဋိညာဉ် စာတမ်းနှင့် အညီ စုပေါင်း အရေးယူရမည်ဟု သဘောတူညီထားကြသည်။

**မြန်မာ (၂၀၀၈)**။ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များသည် RtoP အတိုင်းအတာအတွင်းတွင် ကျရောက်ခြင်းမရှိပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်သွားပြီး (ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီများ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ) လူပေါင်း ၁.၅ သန်း “ဆိုးရွားပြင်းထန်စွာ သက်ရောက်ခံခဲ့ရသည်” ဆိုသည့် ဆိုင်ကလုန်း နာဂစ်နောက်ပိုင်း ပျက်သုံးမှုသည် **“RtoP အခြေအနေ”** ဟု ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ မရပါ။ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာအာဏာပိုင်များက ပြန်လည် နာလံထူရေး ကြိုးပမ်းမှု ကူညီပံ့ပိုးရန် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော အကူအညီများကို ဆက်လက်ပိတ်ဆို့နေခြင်းသည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှု မြောက်မြောက် အချို့က မေးခွန်းထုတ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထို အပြုအမူများသည် စနစ်တကျ ဖြစ်မဖြစ်နှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ချိုးဖောက်မှု အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်း ဟုတ်မဟုတ်အပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သံသယ ရှိမှုက ဤဘေးအန္တရာယ်သည် **RtoP စံချိန်စံညွှန်းများကို အလွဲသုံးမှု** ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သော အားလုံး သဘောတူညီချက်ကို ရရှိစေသည်။

**ဆွေးနွေးစရာ မေးခွန်းများ**

သင်၏ နိုင်ငံအခြေအနေများ ဆွေးနွေးချက်တွင် စံချိန်စံညွှန်းများကို အသုံးပြုခြင်းအပေါ် သင်၏ ပိုမို နားလည်မှုရစေရန် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ထင်ဟပ်ပါ။

၁။ ဤနိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်တွင် နိုင်ငံအဆင့်၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာ အဆင့်များမှ သက်ဆိုင်သူများက RtoP မူဘောင်တွင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားသော ၎င်းတို့၏ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှုကို ဆုပ်ကိုင်ထားခဲ့သလဲ။

၂။ ဤ အခြေအနေတွင် စံချိန်စံညွှန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မည်သည့် စိန်ခေါ်မှုများက သိသာထင်ရှားသနည်း။

၃။ လူအများသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကြိုတွေ့ရသည့် အနာဂတ် ဖြစ်ရပ်များအတွက် ဤဘေးအန္တရာယ် အပေါ် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ တုန့်ပြန်မှုက ဘယ်လို အချက်အလက်မျိုး ပေးနိုင်သလဲ။

## RtoP အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများ

မူရင်း ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်မှ စ၍ RtoP သည် ကြီးမားသော စိတ်ဝင်စားမှု ခံခဲ့ရပြီး ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြှင့်တင်မည့် အားကောင်းသော နည်းလမ်း ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိသည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံအများအပြားက ဖြစ်ရပ်များတွင် အရပ်သားများအား အကာအကွယ်ပေးရန် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်သည့် အဓိက နေရာက ပါဝင်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လုံလောက်သောနှင့် အချိန်မီ RtoP ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးမှာမူ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုအဖြစ် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ စံချိန်စံညွှန်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကို RtoP ရာဇဝတ်မှုများမှ လူများကို ကာကွယ်ရန် စစ်ရေး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားသည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီသို့ ဘရာဇီး အမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့က တင်သွင်းသော ဆွေးနွေးရန် အခွင့်အရေး တစ်ရပ်သည် ကာကွယ်စေ့ တာဝန်ခံခြင်း။ သဘောတရားတစ်ရပ်၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် မြှင့်တင်မှုအတွက် အစိတ်အပိုင်းများ ဟူသော သဘောတရား မှတ်တမ်းထံမှ ရောက်လာခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် တပြေးညီနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများအား ရွေးချယ်စရာမလိုသော လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများ တွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်။

- ကုလသမဂ္ဂစနစ်အတွင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာနှင့်ဒေသအတွင်း ဖွဲ့စည်းမှုများအကြား RtoP ရာဇဝတ်မှုများ နှင့် ချိုးဖောက်မှုများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးရန်နှင့် တုန့်ပြန်ရန် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒကို စည်းရုံးရန် ခက်ခဲခြင်း။
- RtoP ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံတကာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသန္တရ စွမ်းရည် မလုံလောက်ခြင်း။
- နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းနှင့် လူထုလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အလုပ်များတွင် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုကို ကာကွယ်သည့် ရည်မှန်းချက်များ အဓိကကျစွာ ပါဝင်ရန် လိုအပ်ခြင်း။
- စောလျင်သော သတိပေးစနစ်၊ အချက်အလက် စုဆောင်းရေး မစ်ရှင်များ၊ ဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ အခွင့်အာဏာပေးခြင်း ကဲ့သို့ စဉ်ဆက်မပြတ် အချက်အလက် ဝေမျှမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ကြိုးပမ်းချက်များ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်သူများအကြား ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတွင် စနစ်ဆိုင်ရာ လစ်ဟာမှုများ ရှိနေခြင်း။
- လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှု ဖြစ်ရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်များကို ဗီတိုအာဏာ သုံးစွဲခြင်းမပြုရန် တောင်းဆိုသော အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ တိုးများလာနေသော်လည်း အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများပါဝင်သည့် ဘေးဒုက္ခပြဿနာများတွင် လုံခြုံရေး ကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ရွေးချယ်မှုနှင့် ဗီတို အသုံးပြုခြင်း။
- အစိုးရ အများအပြားက လှုံ့ဆော်စည်းရုံးနေသော်လည်း အခြား အစိုးရများက သတ်မှတ်ချက်များသည် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ရန် ရှိနေသည့် လူထုများကို ကူညီပံ့ပိုးရန် လျင်မြန်သော တုန့်ပြန်မှုများကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေမည်ကို စိုးရိမ်နေသောကြောင့် ပြည်သူလူထုကို ကာကွယ်ရန် အင်အားအသုံးပြုမှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ မရှိခြင်း။



## RtoP အပေါ်ဖြစ်လေ့ရှိသော အယူအဆ လွဲမှားမှုများ

### RtoP က လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ကြားဝင်ဖြေရှင်းခြင်းနဲ့ အတူတူပဲလား။

မဟုတ်ပါ။ RtoP က နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်းမရှိသော်လည်း စံချိန်စံညွှန်း မူဘောင်များအောက်တွင် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများမှ လူထုကို ကာကွယ်ခြင်းအတွက် အာမခံရန် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တာဝန်ရှိမှုကို ဖော်ပြသည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ ရည်မှန်းချက်မှာ လူထုများကို နိုင်ငံများက ကာကွယ်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီရန် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် RtoP ရာဇဝတ်မှုများ သို့မဟုတ် ချိုးဖောက်မှုများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် ဖြစ်ပွားမှုများ ကို မတုန်ပြန်နိုင်လျှင် သို့မဟုတ် တုန်ပြန်မည် မဟုတ်လျှင် လျင်မြန်စွာ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းမှုမှာ - အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ သဘောတူညီချက် မပါပဲနှင့် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီက ခွင့်ပြုချက်မရှိပဲ စစ်ရေးအရ ဝင်ရောက်ချထားခြင်းဖြစ်ပြီး- နိုင်ငံများက သဘောတူညီထားခြင်း မရှိပဲ RtoP ၏ တတိယ မဏ္ဍိုင်ကလည်း ခွင့်ပြုထားခြင်း မရှိပေ။ စံချိန်စံညွှန်းက တာဝန်ခံမှုရှိသော အချုပ်အခြာအာဏာကို ထောက်ခံ ပံ့ပိုးထားပြီး ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၏ တည်ရှိဆဲ အကန့်အသတ်အတွင်း လူထုများကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံများ၏ ပြင်ပမှ မည်သည့်အချိန်နှင့် မည်ကဲ့သို့ တုန်ပြန်နိုင်သည်ကို အတည်ပြုထားသည်။ စစ်ရေး အရေးယူမှုများကို ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီကသာ အခွင့်အာဏာ ပေးခွင့်ရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းများ လုံလောက်မှု မရှိကြောင်း သက်သေပြပြီးမှသာ ချမှတ်နိုင်သည်။

### RtoP ၏ တတိယ မဏ္ဍိုင်အတွင်း အင်အားသုံးခြင်းသည် တစ်ခုတည်းသော အရေးယူမှု ဖြစ်သလား။

မဟုတ်ပါ။ RtoP ၏ တတိယ မဏ္ဍိုင်ကို နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ တာဝန်မှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့်အညီ ဖြစ်ရပ် တစ်ခုချင်း အခြေခံပေါ်တွင် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တုန်ပြန်ရာတွင် အချိန်မီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြတ်သားသည့် ပုံစံဖြင့် စုပေါင်းအရေးယူခြင်းဖြစ်သည်။ တတိယ မဏ္ဍိုင်အောက်တွင် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ကာကွယ်တားဆီးမှု သံတမန်ရေး၊ အချက်အလက်ရှာဖွေရေး မစ်ရှင်များ၊ စီးပွားရေး အရေးယူပိတ်ဆို့မှုနှင့် တားဆီးကန့်သတ်မှုများ နှင့် မပျံသန်းရဇန်၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အရပ်သား ကာကွယ်ရေး တာဝန်ပေးမှု ကဲ့သို့ စစ်ရေး နည်းလမ်းများ အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းသောနှင့် အတင်းအဓမ္မ နည်းလမ်းများ အများအပြားဖြင့် တုန်ပြန်နိုင်သည်။

### RtoP ကို အုပ်ချုပ်ရေး အပြောင်းအလဲဖြစ်စေရန် နည်းလမ်းအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သလား။

မရပါ။ RtoP တွင် အုပ်ချုပ်မှု ပြောင်းလဲရန် လုပ်ဆောင်မှု မပါဝင်ပါ။ စံချိန်စံညွှန်းက ရာဇဝတ်မှု လေးမျိုးကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ရပ်တန့်ခြင်း အပေါ် ကျဉ်းမြောင်းစွာ ဇောင်းပေးထားပြီး သတ်မှတ်ထားသော အစိုးရ ပုံစံများအတွက် တောင်းဆိုခြင်းမရှိပါ။ RtoP ဖြစ်ရပ်များတွင် တုန်ပြန်မှုမဟာဗျူဟာများမှာ ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေအပေါ် အစိုးရများ၏ တုန်ပြန်မှုနည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲရန် အစဉ်အမြဲ ရည်ရွယ်ထားသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် အာဏာလွှဲပြောင်းရေး ပါနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အထူးသဖြင့် အာဏာရအုပ်စုက လူထုကို ကာကွယ်သည့် မူဝါဒများကို ထိန်းညှိလိုက်သောအခါ ထိုကဲ့သော လွှဲပြောင်းမှုများ မလိုအပ်တော့ပါ။

## RtoP နှင့် အခြား နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်း ခေါင်းစဉ်များအကြား ဆက်စပ်မှု

### လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင် အရပ်သားများအား ကာကွယ်ခြင်း

RtoP အောက်တွင် ကျရောက်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင် ဖြစ်ပွားသည်ဖြစ်စေ မဖြစ်ပွားသည် ဖြစ်စေ RtoP သည် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်ဖြစ်သည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ တားဆီးရေးနှင့် ပိုမို သက်ဆိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် RtoP သည် ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိသော်လည်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း လူထုများအား ကာကွယ်ရေးအတွက် လမ်းညွှန်ထားသော ကုလသမဂ္ဂ သံတမန်ရေး၊ ဥပဒေရေးရာ၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ နှင့် လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုများ အတွက် **လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း အရပ်သားများအား ကာကွယ်ရေး (POC)** ခေါင်းစဉ်နှင့် ဆက်စပ်သည်။ သို့ရာတွင် POC က လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၏ သတ်မှတ်ထားသော ဖြစ်ရပ်များတွင် ကာကွယ်ရေး ကိစ္စကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပိုမို ဖြေရှင်းသော်လည်း RtoP သည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည် ဖြစ်စေ လူထုများသည် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ နှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း တို့၏ မြိမ်းခြောက်မှုကို ခံနေရသော အခါများတွင်သာ သက်ဆိုင်သည်။

### အမျိုးသမီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး

RtoP သည် အမျိုးသမီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအပေါ် **လုံခြုံရေး ကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၃၂၅၊ ၁၈၈၈၊ ၁၈၈၉ နှင့် ၁၉၆၀** နှင့် **အရေးယူဆောင်ရွက်မှုအတွက် ပီကင်း ပလက်ဖောင်း** ကဲ့သို့ **အမျိုးသမီး လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လုံခြုံရေး**အပေါ် အစိုးရများကြား တည်ဆဲ ကတိကဝတ်များကို မရှိမဖြစ် ဖြည့်စွက်ချက် ဖြစ်သည်။ “ကာကွယ်ရန်တာဝန်အပေါ် ကျားမတန်းတူခြင်း”အတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်ချက်များသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ရပ်တန့်ရာတွင် အမျိုးသမီး ဦးဆောင်မှု ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း နှင့် ပဋိပက္ခ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်းတွင်သာမက ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများတွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား တန်းတူ ကိုယ်စားပြုမှုကို အာမခံချက်ပေးရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

တားဆီးခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတူ ခေတ်ပေါ် ပဋိပက္ခများနှင့် ပဋိပက္ခ နောက်ပိုင်း အခြေအနေများသည် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများအပေါ် သက်ရောက်မှု မတူညီကြောင်းကိုလည်း ပိုမိုသတိပြုမိလာကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်းက မုဒိန်းပြုကျင့်ခြင်းနှင့် အခြား လိင်ဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု ပုံစံများသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု မြောက်ပြီး ကျား-မ ကွဲပြားမှုအပေါ် အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုများသည် ဤရာဇဝတ်မှုများ၏ အစဦး သတိပေးချက် အသွန်းများ ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုသည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ လိင်ဆိုင်ရာနှင့် ကျား-မ ကွဲပြားမှုအပေါ် အခြေပြုသည့် အကြမ်းဖက်မှုများမှာ နားလည်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အကန့်အသတ်ရှိနေပြီး မရနိုင်သည့်ပဲ ရှိနေသည်ကို နားမလည်နိုင်ပဲ ဆက်လက်ပြီး လျော့ကျမသွားပဲ ရှိနေသည်။ RtoP ရာဇဝတ်မှုများ၏ မြိမ်းခြောက်မှု ရှိလာသည့်အခါများတွင် ပိုမိုထိရောက်သော ကာကွယ်တားဆီးမှု ရှိရန် အတွက် ဤပုံစံများကို ပြောင်းပြန်ဖြစ်စေရန် လိုအပ်သည်။

## RtoP နှင့် အခြား နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်း ခေါင်းစဉ်များအကြား ဆက်စပ်မှု

### နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ် ခုံရုံး (ICC)

လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးနွယ်စုအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကို ရပ်တန့်ရန် သို့မဟုတ် ရှောင်လွှဲနိုင်ရန် အစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုအနေဖြင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန်သည် ဤရာဇဝတ်မှုများအတွက် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့် အဆုံးသတ်စေရန် နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေး အတွင်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် သက်ဝင်လာခဲ့သည့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး (ICC) သည် ဤအကြီးလေးဆုံး ရာဇဝတ်မှုကြီးများအား ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသူများအား စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် တရားစီရင်ရန် ပထမဆုံးသော နိုင်ငံတကာ အမြဲတမ်း တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။ ICC သည် ချိုးဖောက်ကျူးလွန်သူ တစ်ဦးချင်းအား နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များကို အပြစ်ပေး အရေးယူခံရမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့် မရှိစေပဲ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် အရေးယူပြီး ဖြည့်စွက်မှု ဥပဒေသအောက်တွင် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေး စွမ်းရည်များ မပြည့်မီတော့သည့်အခါ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသည်။ RtoP အောက်တွင် ICC သို့ လွှဲပြောင်းခြင်းသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရှောင်လွှဲနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် တားဆီးကာကွယ်ရေး ဆောင်ရွက်မှု ကော တာဝန်ခံမှုကို ပေးခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှာ ကာကွယ်ခြင်းဖြင့် တုန့်ပြန်မှု ဆောင်ရွက်ချက်အဖြစ်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။

### လက်နက်ငယ်များ နှင့် အခြား လက်နက်များ ပြန့်ပွားခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်း

တာဝန်ခံမှု မရှိသော လက်နက်များနှင့် ကျည်များ လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် တရားမဝင် လက်နက်ငယ်များ ပြန့်ပွားခြင်းသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ အား ကာကွယ်ခြင်းအပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိပြီး ပြည်သူများအပေါ် အစိုးရ၏ ကာကွယ်နိုင်စွမ်းကို အတားအဆီး ဖြစ်စေနိုင်သည်။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် လက်နက်ငယ်များနှင့် ကျည်ဆံများကို အလွယ်တကူ လွှဲပြောင်း ခိုးယူ သို့မဟုတ် တဆင့်လွှဲပြောင်း နိုင်သောကြောင့် ၎င်းတို့သည် မကြာခဏပင် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများတွင် ရွေးချယ်စရာ လက်နက်များ ဖြစ်နေတတ်သည်။ တရားမဝင်လက်နက်များသည် သာမန်အားဖြင့် သံတမန်နည်း၊ ဖြင့် ဖြေရှင်း၍ ရနိုင်သော အငြင်းပွားမှုများကိုလည်း မီးထိုးပေးပြီး ပဋိပက္ခ၏ အဆင့်ကို အစုအပြုံလိုက် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုများအဆင့်သို့ တဟုတ်ထိုး ရောက်ရှိသွားစေတတ်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများကို တည်ငြိမ်စေရန် လုပ်ဆောင်သော နိုင်ငံအဆင့်သာမက ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရေး ယန္တရားများ၏ လုံခြုံရေး ကဏ္ဍကို အားနည်းသွားစေရန်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂ လက်နက်ငယ်များနှင့် အလတ်စား လက်နက်များအပေါ် အရေးယူဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်မှ တဆင့် တရားမဝင်နှင့် တာဝန်ခံမှုမရှိသော လက်နက်ငယ်များ ကုန်သွယ်မှုကို ရပ်တန့်စေရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံများသည် လက်နက် ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူစာချုပ်အပေါ် အဆုံးသတ် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသော လုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် ရှိနေသည်။ ယင်းစာချုပ်တွင် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ရန် အသုံးပြုနိုင်ချေရှိသော လက်နက်များ လွှဲပြောင်းခြင်းကို တားဆီးသော သတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်သည့် သမရိုးကျလက်နက်များ လွှဲပြောင်းခြင်းအပေါ် ကြီးကြပ်ရန် ရေးဆွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။



အပိုင်း ၂။

**RtoP** တိုးမြှင့်လာခြင်း။ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ  
သက်ဆိုင်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍ



# အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရပ်တန့်စေရန် လူထု လှူမှု အဖွဲ့အစည်းတွေ၏ လုပ်နေပြီး ဖြစ်သော အကြောင်းအရာများမှာ အဘယ်နည်း။

## ၁။ ထိခိုက်နာကျင်မှု နောက်ပိုင်း ပြန်လည်နာလန်ထခြင်း

- ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေး မဟာဗျူဟာများ ရေးဆွဲနိုင်ရန်အတွက် လွတ်လပ်စွာ သို့မဟုတ် အခြား လူထုလှူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရများအကြား သက်ဆိုင်သူများ နှင့် ပူးပေါင်းလျက် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို စမ်းစစ်မှု လုပ်ဆောင်ခြင်း၊
- ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် လူနည်းစု လူထုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြား ထိရှလွယ်သော အုပ်စုများ ၏ တန်းတူ ကိုယ်စားပြုမှုကို အာမခံချက်ပေးခြင်း၏ အရေးကြီးမှုကို အလေးဂရုပြုလျက် ဘေးအန္တရာယ် အလွန် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပံ့ပိုးခြင်းနှင့် ကူညီပေးခြင်း။

## ၂။ ပြည်တွင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေး စနစ်များကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ပေးခြင်း

- တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ အလုပ်များကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကို ဥပဒေဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှု ပေးခြင်း



လစ်ဘာရီးယားတွင် နိုင်ငံတကာ အမျိုးသမီးများနေ့ ကျင်းပနေစဉ်  
Credit: UN Photo by Eric Kanalstein

## ၃။ RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် တုန့်ပြန်ရန် ပိုမိုခိုင်မာသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်လာစေရန် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးခြင်း။

### အောက်ပါတို့အတွက် တောင်းဆိုသည်။

- နိုင်ငံရေး သမားများသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများမှ လူထုကို ကာကွယ်ရန်နှင့် တားဆီးရန် ကြေညာချက်များတွင် ကိုးကားချက်များ ပြုလုပ်ရန်၊
- လူနည်းစုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ထိရှလွယ်သော လူထုများအတွက် တန်းတူအခွင့်အရေးကို အာမခံပေးရန် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊
- အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို အားဖြည့်ရန်၊ အကယ်၍ မရှိသေးပါက ပြည်တွင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ရေးဆွဲ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်၊
- နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စာချုပ်များ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အစိုးရများက လက်မှတ်ရေးထိုးရန် သို့မဟုတ် RtoP အပေါ် နိုင်ငံအဆင့် ဆုံမှတ်ကို တည်ဆောက်ရန်။

## ၄။ ကာကွယ်မှုနှင့် တားဆီးမှု ကြိုးပမ်းချက်များတွင် ဒေသန္တရ လူထုများကို ပံ့ပိုးကူညီရန်။

- RtoP ရာဇဝတ်မှုနှင့် ချိုးဖောက်မှုများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖောထုတ်ရန်နှင့် ကာကွယ်ရန်အတွက် ဒေသန္တရ သက်ဆိုင်သူများအား သူတို့၏ စွမ်းရည်တည်ဆောက်ရာတွင် ကူညီပံ့ပိုးခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်သည့် နေရာများတွင် ထိုကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်ရန် နှင့်/သို့ ထပ်ဆင့်ပွားများခြင်း။

## လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ။ RtoP ကို မြှင့်တင်ရန် CSO များက မည်သို့ လုပ်သနည်း/ လုပ်နိုင်သနည်း။

လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းသည် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ၎င်းတို့၏ လက်ရှိ အလုပ်များကို အားဖြည့်ရန် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ အစိုးရများက RtoP ကို ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီးညီလာခံ ရလဒ် စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးနေသည့် သမိုင်းတွင် အရေးကြီးသည့် ယခုအချိန်တွင် လူသားမျိုးနွယ်စုအပေါ် သိထားသမျှတွင် အဆိုးရွားဆုံး ရာဇဝတ်မှုများမှ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ပြည်သူများကို ကာကွယ်ရာတွင် တက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍမှ ၎င်းတို့၏ ပါဝင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုလျက် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံများအား ၎င်းတို့၏ ကတိကဝတ်များကို တာဝန်ခံရန် မငြင်းဆိုနိုင်သော အခြေခံကို ရရှိထားကြသည်။ သူတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များအတွင်း စံချိန်စံညွှန်းများကို ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် အတူ ထိရောက်သော ကာကွယ်ခြင်းနှင့် တားဆီးခြင်းအတွက် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ရန် ၎င်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လူထု လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ထို စံချိန်စံညွှန်းအတွက် သိနားလည်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ပံ့ပိုးမှုကို တည်ဆောက်ရန် အမျိုးမျိုးသော လှုပ်ရှားမှုများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

### ၁။ လူထု၊ အစိုးရများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မီဒီယာ၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၊ နှင့် ပညာရှင်များအကြားတွင် ကာကွယ်ရန်တာဝန်အပေါ် နားလည်မှုကို တည်ဆောက်ပါ။

- RtoP နိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်များအပေါ် လူထု တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု သို့မဟုတ် တံခါးပိတ် ဆွေးနွေးပွဲများ လုပ်ဆောင်ပါ။
- ဒေသခံဘာသာစကားဖြင့် ပညာရေး ဆိုင်ရာ အထောက်အကူ ပစ္စည်းများကို ရေးသားဖော်ထုတ်၊ ဘာသာပြန်ဆို ပြီး ဖြန့်ဝေပါ။
- သတင်းဆောင်းပါးများ၊ အတွေးအမြင် ဆောင်းပါးများ နှင့် နိုင်ငံဖြစ်ရပ်များ သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်များအပေါ် မူဝါဒ အစီရင်ခံစာများ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိသည့်အခါ RtoP ကို ကိုးကားပါ။
- RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများ မလွဲမရှောင်သာ ကြုံတွေ့နိုင်သည့် အခြေအနေများတွင် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ဆောင်ရန် အဆင့်အားလုံးရှိ သက်ဆိုင်သူများကို တောင်းဆိုပါ သို့မဟုတ် လူထုများ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော သို့မဟုတ် ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်ပွားနေသော အခြေအနေများတွင် အစိုးရများကို တာဝန်ခံမှု ရှိစေပါ။ ယင်းတွင် RtoP ကို အလွဲသုံးခြင်း သို့မဟုတ် ချိုးဖောက်ခြင်းများ ရှိသည့် အခြေအနေများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း နှင့် RtoP ကို အသုံးပြုသင့်သည့် အခြေအနေများကို ရှင်းလင်း ဖော်ပြခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေး၊ အမျိုးသမီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး၊ လက်နက်ထိန်းချုပ်ရေး၊ နှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း အရပ်သားများအား ကာကွယ်ခြင်း အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်များအပေါ် ဆွေးနွေးရာတွင် RtoP နှင့် အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု ကာကွယ်ရေး အမြင်များ ထည့်သွင်းပါ။

### ၂။ RtoP အတွက် ထောက်ခံမှု နယ်ပယ်တည်ဆောက်ပြီး စံချိန်စံညွှန်းအပေါ် CSO အလုပ်များ တိုးမြှင့်ပါ။

- RtoP ဆိုင်ရာ နောက်ဆုံး ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများ၊ ဘေးအန္တရာယ် အခြေအနေများတွင် ၎င်းကို အသုံးပြုခြင်း၊ စံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအပေါ် အစိုးရများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ တုန့်ပြန်ချက် များအပေါ် ဆွေးနွေး ငြင်းခုံစေနိုင်သည့် CSO အုပ်စုငယ် ပုံမှန် ဆွေးနွေးမှုများကို ကျင်းပပါ သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးပါ။ ထို့နောက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု မဟာဗျူဟာချမှတ်ပါ။
- သတင်းများ နှင့် သုံးသပ်ချက်များ၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေချက်များ နှင့် ဖြစ်ရပ်များကို ဝေမျှရန် လူမှုကွန်ရက်များကို အသုံးပြုလျက် အခြား CSO များ၊ ပညာရှင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ နှင့် အထွေထွေ လူထုများနှင့် ဆက်သွယ်ပါ။
- ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ပါ။



# လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ။ RtoP ကိုမြှင့်တင်ရန် CSO များက မည်သို့ လုပ်သနည်း သို့မဟုတ် လုပ်နိုင်သနည်း။

## RtoP အတွက် ပုံမှန် ထောက်ခံမှု တိုးမြှင့်စေရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

- ကြေညာချက်များတွင် RtoP ကို ကိုးကားရန် နှင့် နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို RtoP အား အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့် မဟာဗျူဟာများ၊ စက္ကူဖြူစာတမ်းများ၊ စသည်တို့တွင် RtoP ကို ထည့်သွင်းရန် နိုင်ငံရေး သမားများအား တောင်းဆိုပါ။

## သုတေသနနှင့် မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်း

- RtoP ကို နားလည်လာစေရန်နှင့် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ဆိုင်သော အမျိုးမျိုးသော ရှုထောင့်များနှင့် ပုံစံများအပေါ် သုတေသနနှင့် မူဝါဒ အကျဉ်းချုပ်များ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိပါ။

### CSO များအတွက် မေးခွန်းများကို ဆွေးနွေးခြင်း

#### သင်၏ ကွန်ရက်များနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း RtoP ကို လက်တွေ့တွင် မည်သို့ ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်မည်ဆိုသည့်အပေါ် အောက်ပါ မေးခွန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။

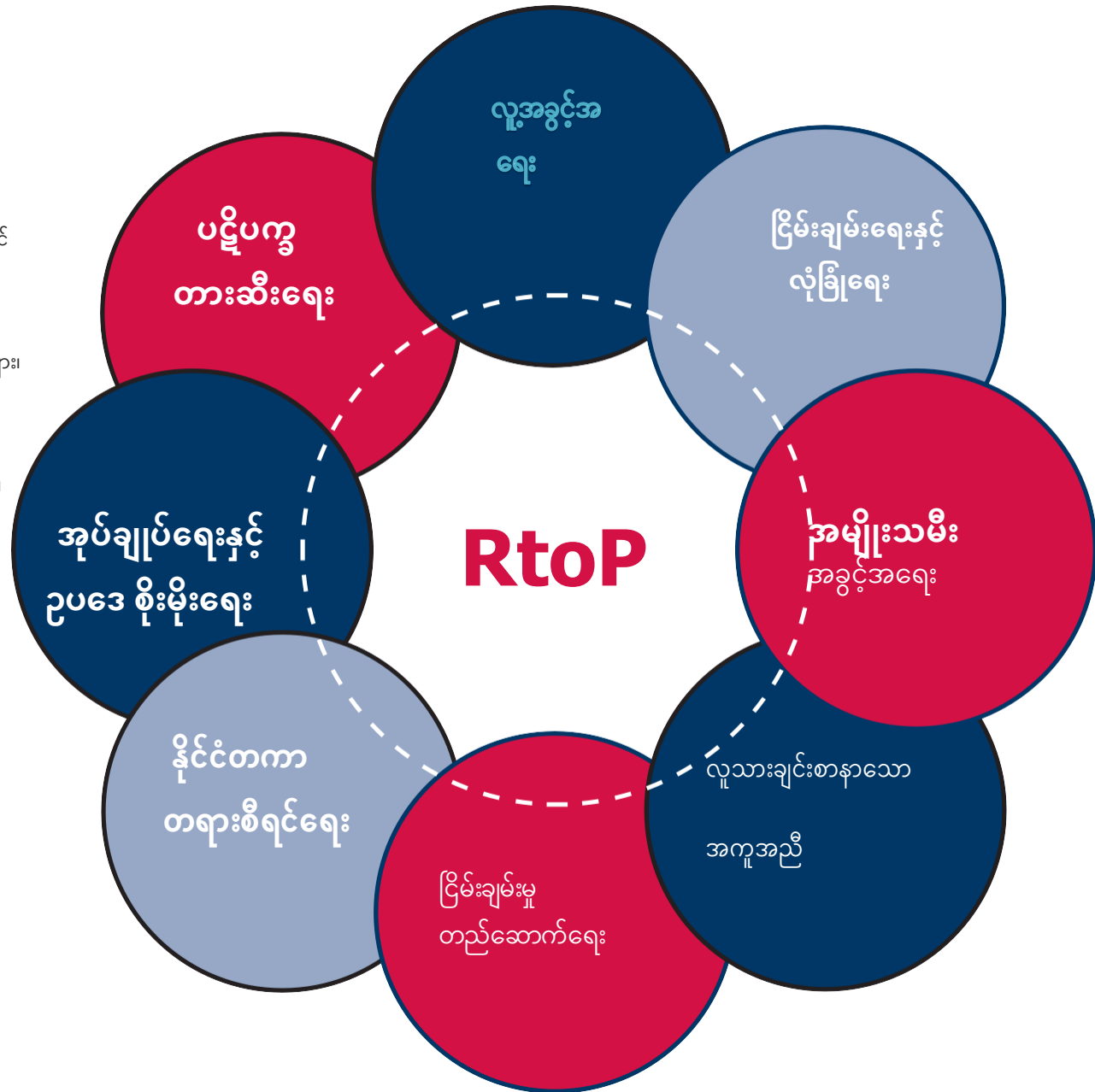
- RtoP နှင့် ပတ်သက်၍ သင့် CSO နှင့် လူထုအတွက် အဓိက မေးခွန်းများနှင့် သိရှိလိုသော အချက်များမှာ အဘယ်နည်း။
- CSO များက ကုလသမဂ္ဂ၊ အစိုးရများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို လုပ်ဆောင်ရန် အင်အားမသုံးသော မည်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို တောင်းဆိုနိုင်သနည်း။ ထို အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများမှာ လုံလောက်မှု မရှိပါက သင်၏ CSO အနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများမှ တဆင့် အင်အားသုံးသည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကို တောင်းဆိုရန် စဉ်းစားမည်လား။ အင်အားမသုံးသော သို့မဟုတ် အင်အားသုံးသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ မရရှိနိုင်ပါက ထိုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများမှ ပြည်သူ့လူထုကို ကာကွယ်ရန် ၎င်းတို့၏ စွမ်းရည်ကို မည်သို့ မြှင့်တင်ထားသင့်သနည်း။

#### ဒေသဆိုင်ရာနှင့် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် တွေ့ဆုံစကားပြောသည့်အခါ အောက်ပါ မေးခွန်းများ မေးမြန်းရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။

- အရာရှိများအနေဖြင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီး ညီလာခံတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော RtoP ကတိကဝတ်များကို သတိပြုမိပါသလား။
- အရာရှိ/လွတ်တော်အမတ်က RtoP မူဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယ ရှိနေပါသလား။
- အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန် သင်၏ အစိုးရ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတွင် မည်သည့် မဟာဗျူဟာများ နှင့် ယန္တရားများ ရှိနေပြီလဲ။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တားဆီးရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး စွမ်းရည်များကို တည်ဆောက်ရန် လုပ်ဆောင်နေကြပါသလား။
- သင့်အစိုးရက RtoP ကို ၎င်းတို့ မူဝါဒအတွင်း ထည့်သွင်းရန် ခြေလှမ်းတွေ လုပ်ဆောင်နေပါသလား။
- ဤကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ သင့်အစိုးရ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတွင် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်ရန် ယန္တရား ရှိပါသလား။

## မည်သည့် အုပ်စုအမျိုးအစားကို သင် လက်လှမ်းမီနိုင်မည်နည်း။

ကာကွယ်ရန်တာဝန်ကို မြှင့်တင်ရန် လူထုလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းများကို ကဏ္ဍအများအပြား အတိုင်းအတာအတွင်း အခြေအနေတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သင် သို့မဟုတ် သင်၏ အဖွဲ့အစည်းသည် မူဝါဒနှင့် သုတေသန ဌာနများ၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဘာသာရေး အဖွဲ့များ၊ နှင့် ပညာရှင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲလျက် စံချိန်စံညွှန်းများကို မြှင့်တင်ပြီး အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကာကွယ် တုန့်ပြန်နိုင်သည်။



## ပညာရှင်များအနေဖြင့် RtoP ကို မည်သို့ မြှင့်တင်နိုင်သလဲ။

ပညာရှင်များသည် သုတေသနမှူးများနှင့် ဆရာများအဖြစ်နှစ်မျိုးစလုံးဖြင့် RtoP စံချိန်စံညွှန်းများကို မြှင့်တင်ရာတွင် အရေးပါသူများဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် လူမှု အဖွဲ့အစည်း၏ ကဏ္ဍပေါင်းစုံကိုသာမက နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့် သံတမန်များနှင့် ထိတွေ့ပြီး စံချိန်စံညွှန်း၏ ရှုထောင့် အများအပြားအပေါ် ဆွေးနွေးနိုင်သည်။ ယခင် အပိုင်းတွင် သင်တွေ့မြင်ခဲ့ရသည့်အတိုင်း RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို မည်ကဲ့သို့ ထိရောက်စွာ ကြိုတင်ခန့်မှန်း၊ ကာကွယ် ပြီး တုန့်ပြန်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော မေးခွန်းထုတ်စရာများ ရှိနေသည်။ ဤကိစ္စရပ်များအပေါ် သုတေသန ပြုလုပ်ရုံသာမကပဲ ပညာရှင်များသည် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပေးနိုင်သည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ သင်တန်းများစီစဉ်နိုင်ပြီး RtoP ကို လေ့လာစမ်းစစ်သည့် သင်ခန်းစာများ၊ နိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်များအလိုက် မည်သို့ အသုံးပြုသည်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်များကို သင်ကြားနိုင်သည်။ စံချိန်စံညွှန်းများဆိုင်ရာ လုပ်လေ့ရှိသော အလွဲသုံးမှုများလည်း ရှိရာ ပညာရှင်များအနေဖြင့် ပညာရှင် အသိုင်းအဝိုင်း အတွင်းနှင့် ပြင်ပတို့တွင် ရှင်းလင်းမှု ပြုရာတွင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။

### ၁။ သုတေသနနှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများတွင် အောက်ပါတို့ကို ဦးစားပေးနိုင်သည်။

- အစုအပြုံလိုက် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများအတွက် ဘေးအန္တရာယ် စမ်းစစ်ချက်နှင့် စောလျင်သော သတိပေးမှု၊
- ပဋိပက္ခ သုံးသပ်ချက်နှင့် သုတေသန။
- ပဋိပက္ခများ၏ အကြောင်းရင်းများ၊ တိုးမြှင့်လာသည့် လမ်းကြောင်းများနှင့် လျော့ချခြင်း။
- အတိတ်၊ မလွဲမရှောင်ဖြစ်လာမည့်နှင့် လက်ရှိ နိုင်ငံခြေအနေများအပေါ် သာမက အထူးသဖြင့် RtoP ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် တုန့်ပြန်ရန် လိုအပ်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှု အတိုင်းအတာများ အပေါ် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများ။
- RtoP အတွက် သဘောတရားရေးဆိုင်ရာနှင့် လက်တွေ့ ရှင်းလင်းချက်များ။

### ၂။ အခြားအရာအများအပြားကြားတွင် အောက်ပါ လေ့လာမှု နယ်ပယ်များအတွင်း RtoP ပညာရေးကို ထည့်သွင်းကောင်း ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

- ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပဋိပက္ခ
- လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်ခြင်း လေ့လာမှုများ
- ကာကွယ်ခြင်း
- နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး
- နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ
- အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလ တရားမျှတမှု
- ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ခြင်း

















အပိုင်း ၃။

ကာကွယ်ရန် တာဝန်နှင့် ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ

အတွက်။

## RtoP အကြောင်း ပိုမိုလေ့လာရန်။

### အဓိက စာရွက်စာတမ်းများ

- အာဖရိက သမဂ္ဂ ဖွဲ့စည်းပုံ အက်ဥပဒေ (၂၀၀၀ ခုနှစ်)
- ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာ (၂၀၀၁)
- အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ ခြိမ်းခြောက်မှု၊ စိန်ခေါ်မှုနှင့် အပြောင်းအလဲ အပေါ် အဆင့်မြင့် အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ။ “ပိုမိုလုံခြုံသော ကမ္ဘာ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ မျှဝေထားသော တာဝန်ခံမှု” (၂၀၀၄)
- အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အစီရင်ခံစာ။ “ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လွတ်လပ်ခွင့်။ အားလုံးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဆီသို့” (၂၀၀၅)
- ၂၀၀၅ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ထိပ်သီး ညီလာခံ ရလဒ် စာတမ်း (စာပိုဒ် ၁၃၈-၁၄၀ ကြည့်ပါ)
- အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်း၏ အစီရင်ခံစာ။ “ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း” (၂၀၀၉)၊ “စောလျင်သော သတိပေးမှု၊ စမ်းစစ်မှုနှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန်” (၂၀၁၀)၊ ကာကွယ်ရန် တာဝန်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ” (၂၀၁၁)၊ “ကာကွယ်ရန် တာဝန်။ အချိန်မီနှင့် ပြတ်သားသော တုန့်ပြန်မှု” (၂၀၁၂)

### အဓိက အရင်းအမြစ်များ

ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် စံချိန်စံညွှန်းအပေါ် ပြီးပြည့်စုံသော အရင်းအမြစ် စင်တာရှိသည်။ ပိုမို လေ့လာနိုင်ရန် [www.responsibilitytoprotect.org](http://www.responsibilitytoprotect.org) သို့ သွားရောက်ပါ။ အခြား အရေးကြီးသော ဝက်ဘ်ဆိုက်များနှင့် ပေါ်တယ်များတွင် ပါဝင်သည်မှာ-

- ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် အာရှ ပစိဖိတ် စင်တာ [www.r2pasiapacific.org](http://www.r2pasiapacific.org)
- Coordinadora Regional de Investigaciones Económicas y Sociales (စပိန်ဘာသာ) [www.cries.org](http://www.cries.org)
- လူမျိုးတုန်း သတ်ဖြတ်မှု သတိပေးချက် (ဂျာမန်ဘာသာ) [www.schutzverantwortung.de](http://www.schutzverantwortung.de)
- ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စင်တာ [www.globalr2p.org](http://www.globalr2p.org)
- စတန်လေး ဖောင်ဒေးရှင်း (The Stanley Foundation) <http://www.stanleyfoundation.org/programs.cfm?id=27>
- လူမျိုးတုန်းသတ်ဖြတ်မှု ကာကွယ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရန် တာဝန်ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ရုံး [www.un.org/en/preventgenocide/adviser](http://www.un.org/en/preventgenocide/adviser)
- ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကမ္ဘာ့အဖွဲ့ချုပ် [www.wfuna.org/r2p-activities](http://www.wfuna.org/r2p-activities)

### ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့

ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ICRTOP သည် နိုင်ငံတကာ အဆင့်၊ ဒေသဆိုင်ရာ၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံအဆင့်များတွင် RtoP ကို တိုးမြှင့်လာစေရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားသော CSO အဖွဲ့များ၏ ကွန်ရက်ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ICRTOP တွင် ဒေသအားလုံးကိုနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများ၊ ပဋိပက္ခ ကာကွယ်ရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု၊ နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ဝန်ဆောင်မှု ပေးဝေခြင်းတို့ အပါအဝင် ကဏ္ဍ အမျိုးမျိုးမှကျယ်ပြန့်သော ကိုယ်စားပြုမှုများ ပါဝင်သည်။

ICRTOP အဖွဲ့ဝင်များက အောက်ပါတို့ကို ရှာဖွေသည်။

- ၁။ အစိုးရများ၊ CSOများနှင့် လူထုများအကြားတွင် RtoP အကြောင်း သိနားလည်မှု မြှင့်တင်ရန်။
- ၂။ RtoP ကို နိုင်ငံတကာ၊ ဒေသဆိုင်ရာ၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံအဆင့်များတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးလာစေရန်အတွက် တွန်းအားပေးရန်။
- ၃။ အစိုးရများ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုလသမဂ္ဂကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးနွယ်စု ရှင်းလင်းခြင်း တို့ကို ကာကွယ်ရန် နှင့် ရပ်တန့်စေရန် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးရန် အားပေးသည်။
- ၄။ RtoP ကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ထောက်ခံပံ့ပိုးမှု တည်ဆောက်ရာနှင့် အားဖြည့်ရာတွင် ကူညီရန်။
- ၅။ RtoP နိုင်ငံအလိုက် အခြေအနေများတွင် အသက်များကယ်တင်နိုင်ရန် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများအတွက် တွန်းအားပေးရန် CSO များအား လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်စေရန်။

ICRTOP အဖွဲ့ဝင်များသည် မျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးစု ရှင်းလင်းခြင်း တို့ကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရပ်တန့်ရန် လိုအပ်သော အရည်အသွေးများ- ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာများတွင် တိုက်ရိုက် အားဖြည့်မှုများ- အတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း သာမက စံချိန်စံညွှန်း၏ ဥပဒေများကို ပံ့ပိုးရာတွင် နားလည်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် RtoP ကို မြှင့်တင်ရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားကြသည်။ ညွှန်ပေါင်း အဖွဲ့ဝင်များသည် ဂျာနယ်များ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်၊ နည်းလမ်းများ နှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရေးဆွဲဖော်ထုတ်သည်၊ ထို့အပြင် သံတမန်များ၊ ကုလသမဂ္ဂနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အရာရှိများ၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပညာရှင်များ၊ မီဒီယာအဖွဲ့များ နှင့် အခြားသော လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ညီလာခံများ ကျင်းပပေးသည်။ ICRTOP အတွင်းရေးမှူး အဖွဲ့က နယူးယောက်တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း မူဝါဒအတွက် ကမ္ဘာ့ ဖက်ဒရယ်ဝါဒီ လှုပ်ရှားမှု အင်စတီကျုက အိမ်ရှင်အဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံအခြေအနေများအပေါ် အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြား လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအတွက် လျင်မြန်စွာ နောက်ဆုံး အခြေအနေများကို ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပေးရန် အသုံးပြုနိုင်သော အချက်အလက်များ နှင့် လူမှု မီဒီယာ လမ်းကြောင်း အမျိုးမျိုးကို ထိန်းသိမ်းပေးသည်၊ သုနေသနများကို ကူညီပေးပြီး ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးကို ပံ့ပိုးချောမွေ့စေသည်။

## ပါဝင်လှည့်ပါ!

အဖွဲ့ဝင် အဖြစ်။ [www.responsibilitytoprotect.org/join-the-coalition](http://www.responsibilitytoprotect.org/join-the-coalition)

- ကျွန်ုပ်တို့၏ **listserv** စာရင်းသွင်းရန်။ [www.responsibilitytoprotect.org/subscribe](http://www.responsibilitytoprotect.org/subscribe)
- **Facebook** တွင် ကျွန်ုပ်တို့ကို ရှာရန်။ [www.facebook.com/icrtop](http://www.facebook.com/icrtop)
- **Twitter** တွင် ဖော်လိုလုပ်ရန်။ [www.twitter.com/icrtop](http://www.twitter.com/icrtop)
- ကျွန်ုပ်တို့၏ **blog** ကို ဖတ်ရန်။ [www.icrtopblog.org](http://www.icrtopblog.org)
- ကျွန်ုပ်တို့အလုပ်ကို ပံ့ပိုးကူညီရန်။ [www.responsibilitytoprotect.org/donate](http://www.responsibilitytoprotect.org/donate)

ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် RtoP အကြောင်း ပိုမိုသိရှိလိုပါက ကျွန်ုပ်တို့ ဝက်ဘ်ဆိုက် [www.responsibilitytoprotect.org](http://www.responsibilitytoprotect.org) သို့ လာရောက်ပါ။

ပိုမိုသိရှိလိုပါက ကျေးဇူးပြု၍ ဆက်သွယ်ရန်။

ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့

**International Coalition for the Responsibility to Protect**

708 Third Avenue, 24<sup>th</sup> Floor, New York, NY 10017 Tel:

+1-646-465-8523 Fax: +1-212-599-1332

Email: [info@responsibilitytoprotect.org](mailto:info@responsibilitytoprotect.org)

Website: [www.responsibilitytoprotect.org](http://www.responsibilitytoprotect.org)

### ဂုဏ်ပြုမှုတမ်းတင်မှုများ

ဤနည်းလမ်းစုံ လက်စွဲစာအုပ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ပံ့ပိုးမှုနှင့် လမ်းညွှန်မှုပေးခဲ့ကြသော အောက်ဖော်ပြပါ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား ကာကွယ်ရန်တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့က ကျေးဇူးတင်အပ်ပါသည်။ အနောက်ပိုင်း အာဖရိကန် လူထုလူမှု အဖွဲ့အစည်းမှ နာနာအက်ဖာဇီနူးနှင့် သူမ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၊ ပါမောက္ခ အဲလက်စ်ဘယ်လမီ၊ တီဘီဂေးလစ်၊ ရေချယ်ဂါဘာ၊ ယူဂန်ဒါ လူ့အခွင့်အရေး ကွန်ရက်၊ ဒေါက်တာ နိုဝယ်မိုရာဒါ၊ ဝီလီယံ ပေ့စ်၊ ဘင်ဂျမင် အန် ကာဒိုဇီ ဥပဒေကျောင်းမှ ဒေါက်တာ ရှယ်ရီ ရိုဇင်ဘတ်၊ နှင့် သူမ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၊ ဒေါက်တာ မိုနီကာ ရှာရာနို၊ လော်ရာစပါနို၊ စတန်လေ ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ဆာရာ တိတ်၊ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း မူဝါဒဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ဖက်ဒရယ်ဝါဒ လှုပ်ရှားမှု အင်စတီကျု၊ ဒေါက်တာ ရောဘတ်ဇူဘာ၊ နှင့် အဲလက်စ် ဇပ်ကာ။

### ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ

ကာကွယ်ရန် တာဝန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် အလှူရှင်များအားလုံးက သဘောထားကြီးစွာ ပေးအပ်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများကို အလေးအနက် ကျေးဇူးတင်အပ်ပါသည်။ အဓိက ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများကို Arsenault Family Foundation၊ The Hermod Lannungs Fond၊ The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation နှင့် The Oak Foundation တို့ကသာမက ဩစတေးလျား၊ နယ်သာလန်နှင့် ဆွီဒင် အစိုးရများနှင့် ပုဂ္ဂလိက အလှူရှင် အများအပြားက ပေးအပ် လှူဒါန်းခဲ့သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းများကို သင့်အနေဖြင့် မည်သို့ ပံ့ပိုးနိုင်မည်ကို ပိုမိုသိရှိလိုပါက ကျွန်ုပ်တို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်ကို [www.responsibilitytoprotect.org/donate](http://www.responsibilitytoprotect.org/donate) တွင် လာရောက်ပါ။ သို့မဟုတ် ကျွန်ုပ်တို့အား +1.646.465.8527 သို့မဟုတ် [development@responsibilitytoprotect.org](mailto:development@responsibilitytoprotect.org) တွင် ဆက်သွယ်ပါ။

ဤနည်းလမ်းစုံ စာတမ်းမှာ ဩစတေးလျား နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့က သဘောထား ပြည့်ဝစွာ ကူညီမှုဖြင့် ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများအတွက် ကာကွယ်ရန် တာဝန် နိုင်ငံတကာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့တွင်သာ လုံးဝတာဝန်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး အလှူရှင်များ သို့မဟုတ် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ အမြင်များကို ထင်ဟပ်ထားခြင်း မရှိပါ။



Cover photo: UN Peacekeeper Speaks with Women Refugees in Chad. Credit: UN Photo by Olivia Grey Pritchard

# ICRtoP

INTERNATIONAL COALITION FOR THE RESPONSIBILITY TO PROTECT

708 Third Avenue, 24<sup>th</sup> Floor, New York, NY 10017

Tel: +1-646-465-8523 Fax: +1-212-599-1332

[info@responsibilitytoprotect.org](mailto:info@responsibilitytoprotect.org)

[www.responsibilitytoprotect.org](http://www.responsibilitytoprotect.org)